

DE VITA
S. PATRICII,
HIBERNIÆ

APOSTOLI,
LIBRI II.

Nunc primum in lucem editi,

Auctore

RICHARDO STANIHVRSTO
DVBLINIENSI.

ANTVERPIÆ,

Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij.

M. D. LXXXVII.

3

AD ALEXANDRVM
FARNESIVM, PARMÆ ET
PLACENTIÆ SERENISSIMVM
DVCEM, PHILIPPI, REGIS
CATHOLICI, IN BELGIA
PROREGEM.

NIL necesse habui
(serenissime Dux) ea-
rum rationū momen-
ta, ambitiosā curio-
sitate conquirere, quibus indu-
ctus, hos meos de vitā S. Patricij
libros C. T^o statuerim consecra-
re. Nam si publica tua in rem-
pub. Christianam merita animo
complectar, cogitāti mihi quam-
maxima obuersantur: si priua-
ta tua in me ac meos collata be-
neficia memoriā, vt par est, re-

A 2 plicare

4
plicare velim, sanè ista eadem
haud minima inuenio. Cùm igitur
Apostolici viri vitam, obscuri-
tatis inuolucris antehac inuo-
lutam, iam tandem in lucẽ pro-
ferri curauerim; cui aptius Pa-
trono hunc meum laborem dica-
re potui, dicare debui, quàm
valentissimo Apostolicæ Eccle-
siæ Machabæo, Alexandro, in-
quam, Farnesio; Alexandro ma-
gno in re militari maiori, atque
multis bonis Alexãdris in Chri-
stianâ disciplinâ meliori. At
D. Patricius, dixerit quispiam,
togatus prodit, Alexander no-
ster armatus incedit. Quid tum
inde? Quandoquidem par prin-
cipum

5
cipum spectatissimum in dissi-
mili vitæ instituto perfimili vir-
tutis laude efflorescit. Alter Ca-
tholicam fidem, à sanctâ Roma-
nâ Sede hauſtam, in animis in-
fidelium prædicando inſeuit: al-
ter eandem ipsam Fidem, ab
eadẽ sacrosanctâ Sede acceptam,
hæreticorum perfidiâ tumultuo-
sissimè exagitatam, præliando
bella Domini, orthodoxæ Ec-
clesiæ filiis tranquillatam red-
dit. 1. Reg. 18,
17. Multa in hanc sententiam
& verè dici, & aptè adduci pos-
sunt; verùm ego è multis pau-
ca delibo, ne Librum in Episto-
lam coniiicere videar. Addo etiam
permultos futuræ lucis hæredes

viuere in Britannia, quam ortu suo Patricius nobilitauit, atque etiam in Hibernia, quam ad omne officij munus instruxit, qui te, Alexandrum Farnesium, potentissimi Regis bellicosissimum Proregem, prudentissimi Auunculi lectissimum Neptem in oculis ferunt, in honore, in amore habent: quod ad hoc vnum omnes cogitationes ac labores conferas, vt perditorum ferocitatem coarceas; prædonum audaciam frangas; hæreticorū ferocitatem comprimās, Catholicam religionem propugnes. Qui igitur heroica D. Patricij gesta imitaris, beata qui-

ta quibus muneratur præmia, adprobante CHRISTO consequeris. Verum de his, pro concisa, quam in præsenticonsector, breuitate nimium, pro tua, serenissime Dux, illustrissima Dignitate profectò parum: quæ tamen per se satis, remoto orationis penicillo, splendescit, atque urbem & orbem famæ celebritate in singulos dies peruagatur. Publica itaque tua in Catholicam Ecclesiam merita strictim adtingo; priuata tua beneficia, quibus me ac meos cumulatissimè ornas, longum esset in contractiore Epistolâ recensere; de quibus etiam fatius

esse duxi tacere, quàm pauca scribere: pro quibus tantas C. T^æ gratias ago, quantas me, cum magnitudine obseruantia, habere, infinitè concupisco. Antuerpiæ, Non. Octobr. 1587.

C. T^æ obseruantif^{imus}

Richardus Staniburstus.

PRÆFATIO

AD LECTOREM.

VAM densis & ingloriis (beneuole Lector) Hibernia fama tenebris sit oppleta, vel hinc per facile intelligitur, quòd cū Laurentius Surius, spectatissimi ordinis spectatissimus monachus, Christianaęq; vetustatis inuestigator acerrimus, omnes fere omnium gentiū illustriores Diuos, eorumq; antea actas vitas, diligentissimā peruestigatione conquisitas, diuersis voluminibus sit complexus: vnus tamen S. Patricius, cuius opera Deus opt. max. salutare Euangelij lumen Hibernis iam olim porrexit, in coaceruato hoc Sanctorum cœtu, si non prorsus silentio præteritur, saltem ad tactus deseritur. Quod si huius prætermisionis rationem subiici uolueris, quis aliud esse causã reperiet, quàm inueteratam illam ignobilitatis fuliginem, quæ nimis diu Hibernicam nationem infuscavit. Nec enim Laurentius Surius, scriptor sanè quã maximè industrius, ullius indiligentiã culpã te-

A s pã te-

pā tenetur, in cuius manus si nostrarū rerū aduersaria peruenissent, non minore industriā, D. Patricij vitā literis celebrasset, quā Fursei, Caidoci, Kiliani, Malachia, Galli, Laurētij, Columbani, Brigida, Dimpnāq, memoriā monumentis suis, cura & vigiliis elaboratis, consecrarat. Nec veri quidē simile mihi videtur, Surium, præsertim tam insaturabilē librorum belluonē, non lectitauisse studiosē opusculū, de vita S. Patricij inscriptum, quod vulgò nomine venerabilis Bedæ circūfertur. Atq. istud tamen ipsum libris suis, in cōmune collatis, Surius cōprehendi non sine causā minimē voluit. Per multa enim cum anili futilitate coniuncta, & nonnulla à veritate Euangelicā omnino aliena hoc subditio opere continentur. Cū igitur neminē, inter coeuos nostros scriptores, hætenus viderim, suā curam atq. operā in huius rei pertractationē conferentem, par esse existimaui, nonnihil huic negotio tēporis impertire, & cōmemorabilem sanctissimi atq. integerrimi Pontificis memoriā (quæ iam nunc etiā domi, ob reticentiā posterorum, canescere incipit) posteritati, quibus rebus possum, quamprimum relinquere. Verū enimverò aliqua hīc proponuntur dumeta, quæ me à suscepto itinere retardare videantur. Viunt enim nonnulli in hac cō-

munium

munium temporū caligine, qui omnia humani ingenij tarditate, non diuinitatis potestate metientes, maiorē rebus fidē non adiungunt, quā quas mundanis viribus confici posse credunt: apud quos in more positum est, cachinnos commouere, si qua de re fortē audiant, quæ in eorum sensus, perfidia aggeribus obrutos oppletosq, velocius nō intret: ob eamq, causam omnia miracula, à religiosissimis historicis memoriæ posteritatiq, prodita, tanquam fictas fabulas, extrinuo, nullo certo auctore, abreptas, & superstitionis cæno perlitas, despiciatui ducūt. Alij rursus, mirabiliter morosi, statuunt, Diuorum famam celebrare nihil aliud esse, quā Numinis laudes verbis extenuare: & ideo idcirco celestium ciuium præconia vel fastidiosè agnoscūt, vel insolenter adspernantur. Sed ut quendam interiectum inter hos medium teneremus cursum, mihi commodum visum esset, in huius libelli quasi propileo, satisfacere posteriorum austeritati, & stupiditatem refellere superiorum, nisi me non fugisset, à multis doctissimis multa doctissima de hīs controuersis fuisse iam dudum disputata. Quoties Sanctorum laudibus studium nostrū dedicamus, toties Christi beneficia, in Calites collata, grato animo prosequimur. Nū igitur aliquid de Numinis maiestate est

te est

te est ademptum, si quidquam ad beatorum memoriam sit additum? An vitem ladis, dum palmitem laudas? Nihil quidem certè minus: cōtraq; diuinam gloriam magis efferimus, cum Dei amicos exquisitissimis verbis extollimus. **Ioan. 15, 1.** Nam cum ipse seruator dixerit, beatus esse magis dare, quàm accipere, ex eo planè perspicitur, quanta in donatâ gratiâ sit maiestas, cum in acceptâ tanta consistat dignitas? Quando rex Assuerus Mardocheum Iudeum eximiis honoribus decorari imperabat, quæ eum tanta teneret amentia, ut crederet, nouo hoc beneficentia genere suam vel maiestatem ledi, vel auctoritatem adfigi, vel laudem minui, vel estimationem oppugnari, vel dignitatem violari: quinetiam gloriam suâ ex hac regali ac munifica liberalitate magis efflorescere rectissimè putauit: ideoq; ipse Amon, quem vnum ex intimis consiliariis rex habuit, seuerum ab Assuero mandatum accepit, Mardocheum torquatum, in equum sublatum, glorioseq; triumphantem antecedere, atque hoc eclogium magnâ & canorâ voce vicatim promulgare: Sic honorabitur, quemcunq; voluerit rex honorare. Ad eundem modum (ut cum minimis maxima conferam) nihil de Numinis amplitudine Christiani detrahunt, qui Diuos, in calis perenniter

Act. 20, 35.

Esther 6, 9.

Apocalyp. 12, 5.

ter regnantes, debitis laudibus in calū efferunt: cōtraq; hoc præconio orationem terminare merito atq; optimo iure possunt: Hoc honore condignus est, quæ rex voluerit honorare. In re tam clarâ & illustri nemo hasitat, qui aliquem celestis dignitatis gustatum habet. Sed qui in humiles & contemptas terrenarum rerum sordes omnes suas cogitationes seruiliter abiicit, haud quaquam sanè mirandum est, si interna illa mentis acies, graui mole obtusa, hebescat, vsque eò, ut altius euolare, ac aliquam celestis claritatis speciem ante oculos, mundana lippitudine cæcatus, proponere prorsus nullo modo valeat: imò vcrò ex sua indignitate Dei filios terra filius fingit. Quid enim? Tūne (cum sis misellus homunculus, plumbeo quodam peccatorum pressu humistratus) eorum laudes omnium gentium linguis atq; literis celebrari indignaberis, qui in angelorum cœtu ac numero repositi cum angelis exæquantur? Qui ad cœnam nuptiarum agni vocati sunt? Qui Christi claritatem vident? Qui cum eo in throno suo sedent? Qui eius adseffores in extremo iudicio erunt? Quos celestis pater honore cōplectitur? Quorum benefacta celebrari ad memoriâ posteritatis temporis sempiternam Sanctorum Dominus conceptis verbis præcepit? Quid arrogantius?

Esther 6, 10, 11.

^a Luc. 20, 36.
^b Apocal. 19, 11.
^c Ioan. 17, 24.
^d Apoc. 3, 2.
^e Matth. 19, 28.
^f 1. Cor. 6, 2.
^g Iudic. 14.
^h Ioan. 12, 26.
ⁱ 1. Reg. 2, 30.
^k Matth. 26, 13.

tius? Discussa igitur hac caligine, obtutum nostrum, pro mortali conditione vite, in illo immortali splendore figamus, laudemusq; viros gloriosos, & parentes nostros in generatione sua.

Ecclef. 44, 1
Ita August.
alia tractatus
loquitur
Serm. 27.
de verbis
Domini.

1. Cor. 2, 9.
a Ioā. 15, 1.
b Marc. 6,
13. & 16, 17
Luc. 10, 17.
Act. 2, 6,
7, 8.
c 4. Reg. 2,
8, 14.
d 4. Reg. 4, 2
e Act. 3, 6.
& 14, 9.
f Act. 19, 12
g Act. 5, 15.
h 4. Reg. 4,
35, & 13, 2.
i Act. 9, 4, 15
& 10, 10.
j 3. Reg. 17, 1
Iaco. 5, 17,
18.
k 3. Reg.
18, 41.
l 4. Reg.
20, 11.
m Ioan. 10, 12
n Ioan. 14,
12.

Non enim timemus in hac re ne offendamus Dei iustitiam, cum patronam teneamus eius sententiam: qui etiam domesticos suos premio inexplicabili remunerat, atq; Maiestate suā, humanum captum longissimis interuallis transgrediente, per omnem aeternitatem beat. Siquidem oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis adscēdit, quæ preparauit Deus iis, qui diligunt illum. Iam verò Diuorum miracula ad imperita plebecula ludibrium ponere, non dubito, quin ipsis pueris videatur esse puerile. Quid enim^a Sancti, sine Christo, possunt facere? Dæmonia^b eiiciant, linguis loquātur nouis, serpentes tollant; pallio^c aquarum diuortia faciant; oleum^d noua accretione coagmentent & amplificent; claudis^e gradiendi vim impertiāt; morbos per^f sudaria depellant; Etiam^g umbrā agritudines abstergant; eos^h qui è vitā excesserunt; ad vitam reuocent; calumⁱ ne pluat, claudant; clausum^k ut pluat, aperiant; Solis umbrā^l in horologio retrorsum decem gradibus reducant; Solem^m præcipitantē sistant; Luna accessum retardent, ad extremumⁿ opera quæ Christi

stus

stus facit, & ipsi faciant, & maiora horum faciant. Quid tum inde? Num propria virtute? Nihil iam vanum. An in Christi nomine? apprimè verū. Nec enim solius Petri, sed Sanctorum omnium hac oratio est: Viri Israëlita, Act. 3, 12. quid miramini in hoc, aut nos quid intuemini, quasi nostra virtute aut pietate fecerimus hunc ambulare? Quibus testimonius perspicuum efficitur, Diuos esse riuiolos, ab ipso capite Christo arcessitos & ductos, eorumq; miracula ad ipsum auctorem Deum referēda esse, qui est^a mirabilis in sanctis suis. Si quis^b autem videtur contentiosus esse, nos talem consuetudinem non habemus, neq; Ecclesia Dei, quæ Sponsi sui documentis instituta, illius^c gloriam alteri non dat, sed Dominum^e in Sanctis eius laudat. Verum de hiis in presenti satis. Quare^f me ad meum munus, pensumq; reuocabo. Stultum etenim est ante historiam effluere, in ipsa^g autem historiā succingi. a Psal. 67, 16.
b 1. Cor. 11, 16.
c Psal. 44, 11.
d 2. Cor. 11, 2
e Isa. 42, 8.
f Psal. 150, 1.
g 2. Machab. 2, 33.

APPROBATIO.

In hac doctissima in Diui Patricij vi-
tâ Præfatione, & duobus libris de eiuf-
dem Sancti vita & gestis conscriptis,
quod sanctam Catholicam sanctę Ro-
manę Ecclesię religionē offendat, vel
bonos mōres, aut Maiestātē Regiam,
continetur nihil, imò propter egregia
exempla, & memorabilem antiquita-
tem, mihi digni & vtilis videntur, qui
imprimātur & legantur: quod hac mea
subscriptione attestor. Datum Ant-
uerpię, anno 1587. IIII. Id. Septembra

*Henricus Zibertus à Dunghen, S. Theo-
logiæ Doctor, librorum Censor, Canonicus
Cathedralis Ecclesię B. Marię Virginis
Antuerpię.*

17
DE VITA SANCTI
PATRICII, HIBERNIÆ

A P O S T O L I,

LIBER PRIMVS.

NNO, ex quo humani ge-
neris liberator in lucem est
editus, trecētesimo sexage-
simo primo, Calphurnius,
vel Calphurinus, vir cū pri-
mis honestus & honoratus,
ex Conchefsâ, foeminâ probatissimâ, susce-
pit filium, qui cū salutari aquâ tingeretur,
Suchar, vel Socher, post à S. Germano, Ma-
gonius, postremò à Cęlestino primo, summo
Pontifice, Patricius erat nominatus. Est au-
tem natus Patricius in maritimo Britannię
territorio, quod antiquitas Taburniam, vel
Eiburniam appellauit. Nonnulli verò adfir-
mant eius natale municipium Emptor di-
ctum. Hic, qui ambitione aliqua de Patricij
laudibus laboraret, multa ad generis splēdo-
rē in mediū posset producere. Eius siquidem
mater soror erat Martini Turonēsis Episco-
pi, cuius admirabilis sanctitas, quasi lux quæ-
dam,
B dam,

*Nascitur Pa-
tricius anno
Salutis 361.*

*Patricij mater
D. Martini
soror.*

dam, extinctis reliquis, totam iam olim Galliam illustravit. Dignus auunculus nepote, dignus nepos auunculo. Patricius adhuc pufio literarum magistro operam dedit, in his studiis quibus puerilis ætatula informari solet. Per id temporis cum Britannia tum Hibernia variis arboribus referta erat: qui natalitiis stellis, pecudum extis, & fortuito sortitu edocti, oracula fundere, futura prædicere. Atque hac inueteratâ infusitate ita utranque gentem infatuarunt, ut nescio quâ religione simplices idiotas aniliter & superstitiosè obstrinxerint. Inter alia isti lógè antè denunciarunt, fore hominem Britannia oriundum, qui exercitum inuictum ex bellicosissimis militibus conduceret, qui Hibernorum insulam victoriis suis illustraret, qui bellatorum ferocitatem comprimeret, omnemq; resistentibus triumphum eriperet. Britannici fatidici, imò verò omnes vetula huius herois in Hiberniam aduentum præcognoscere, hanc vaticinationem cottidianis sermonibus usurpare. Hic verò Hiberni furere, & bacchari, quoties Britannus aliquis eorum aures fastidioso hoc oraculo obtundebat. Quin & Hibernici vates nihil à Britannicis magnoperè dissentire. Futurum enim augurabatur Britannum,

Britannici & Hibernici vates Patricij aduentum in Hiberniam prædicunt.

num, qui in Hiberniam cum suo ligno aduentaret, cuius mensa in Oriente poneretur, quæ diuinis cantilenis personaret, cuius ministri, *Fiat*, responderent. Hunc fore qui Hibernos domaret, fana dirueret, patrios deos & penates totâ insula exterminaret, ad summam, illius doctrinam nullo vnquam exitu cõcludendam. Isti verò augures, tanquam talpæ, tetrâ tenebris obscurati, quid effutiebant, prorsus ignorare. Est enim Dæmon veterator callidus, suosq; sectatores infidelitatis nocte obæcatos, nomipum ambiguitate ludificare præclare nouit. Nam fatidici nihil minus somniabant quàm de vno homunculo: contraq; illum maximum fore regem diuinabant, qui multo magnoq; comitatu seipsum stiparet, qui cum ingenti exercitu Hiberniam inuaderet, atque omnium bellorû victor esset. Ceterum diuinitatis prouidentia notauit & designauit ad hanc lauream Patricium nostrum. Is enim cum ligno venit, qui nihil sapiebat nisi Christum, & hunc crucifixum. Regium etiâ & præpotens erat, Christi vexillum sufferre, dæmonis furorè ab hominibus auertere, perfidiæ caliginem discutere, Christianam Rempub. componere, seruatoris gloriâ propagare, nõ corpora laniare

Dæmon veterator callidus.

armis, sed corda Euangelij dulcitudine demulcere. Hoc igitur effatum victoriæ, peruagatum vsque ad vltimos vtriusque insulæ fines, imposuit Hibernis de die in diem solitudinem atque onus: quare, populo conuocato, post longas ac difficiles deliberationes, vnâ animorum conspiratione constituunt bellum adparare, & Britannos si non armis deuincere, saltem repentinis incurfionibus, tanquam sempiternos hostes, vexare. Hoc enim modo fatorum auctoritatem & fidem imminuere credebant. Magna hæc fuit inopia consilij. Nam si omnia fataliter eueniant, vt plæriq. infideles statuunt, quid tam fatuû, quàm fatis occurrere & obfisterè, vel gigantum more cum diis immortalibus bellum gerere? Nec enim humanis neruulis potest impediri, quod anticipatâ fatorum necessitate est constitutû. Hiberni tamen omnem conatum in Britannorum perniciem parant, & cum exercitu collectitio ex piratis aliisq; conductis hominibus conflato, naues conscendunt, in maritimas Britannicæ oras impetum faciunt, agros vastant, villulas inflammant, & multorum sanguinem, summâ intemperantiâ helluantur. Aliqui verò omnem humanitatem non exuunt, sed victoriam

Fatorum fidelitas.

Hiberni Britannos imitant.

riam quoquo modo temperant: Siquidem aliquam multos ingenuos pueros & adulescentulos partim dedititios, partim captiuos ex Britannia abripiunt. In horum numerum Patricius, iam tum ephæbus, peruenit. Post huius prædæ sectionem venalitij Archipiratæ Patricium Hibernico Dynastæ vendiderunt. Plagiarius seruum de lapide emtum porcorum gregi præfecit. Homo adulescens in hoc fortunæ flexu constitutus, cœpit has molestiarum moles temperatè ferre, omnemque libertatis suæ spem in Christi bonitate collocare. Sexennium hanc seruitutem Patricius seruiuit. Quo spatio magnas & acerbas miserias exhaustit. Etsi enim tyrannus adulescentem, propter suauissimos atque optimos mores, diligentiam, nauitatemque vnicè dilexit, tamen barbara illa ac perfida viuendi licentia, & futiles adulterinæ religionis ceremoniæ nauseam Christiano captiuo dederunt. Nam licet ipse ab officio non discederet, sed tanquam bonus Lot inter malos ciues castè sanctèque viueret, tamè intimis sensibus angebatur, tantam hominum multitudinem infidelitatis tenebris circumfundi, atque ad inferos pœnas in perpetuum luere. Quocirca cõtinuis precibus numem obsecrabat, vt gentem

Captiuos in Hiberniam ducunt.

Captivus ab Hibernis Patricius anno aetatis 16.

Porcorum gregi præficiatur.

Sex annos in seruitute viu.

tem hanc ab illâ perfidiâ nascâ, quâ eam humani generis hostis iam diu irretitâ tenuit, expediret, eumque ex hac sordidâ seruitute in pristinam libertatē vindicaret, quo facilius & felicius ad Hibernorum salutem omnes liberti curæ, vigiliæ cogitationesque elaborarent. Hic Deus petitoris ærumnas miserari, eiusque precibus & optatis occurrere voluit. Nam dum certo quodam tempore artior Patricium somnus tenet, iuuenis, admirabili dignitate fulgens, ei multa de nocte adparet, qui illius animum molestiis leuat, dormienti benignè promittens, Deum opt. max. eius votis nõ defuturū. Patricius, somno solutus, animum ab angoribus abduxit, sibi que maximam spem ex Angeli cõsolatione comparauit. Non ita multò post, dū porci, quorum custos erat, terrâ nasiffodiunt, vnus ex grege glebam amouet, quæ non mediocrem auri vim opacare videbatur. Hunc vbi thesaurum captiuus conspexit, statim ei persuasissimum fuit, congiarium illud ex diuino ærario cælitus ad eū fuisse missum. Paucis interpositis diebus per opporturnum tempus nactus, sermonem cum Hibernico Dynasta instituit, & quasdam verborum ambages interponens hominis mentem sagaciuss odorari

Angelus dormiens Patricio adparet, & libertatem promittit.

Thesaurum in agro Patricius reperit.

odorari cœpit, an scilicet licitum esset, à seruitute redimi. Herus toto capite annuit, modo numerato illi satisfacere posset. Perpaucis hinc verbis vltro citroque habitis, Patricius depectus est cum eo, nullamque interponens moram aurum perfoluit, & tyranni dominatu liberatus reditum in patriâ maturare incipit. Quare proripuit se quàm celerrimè potuit ex Dynastæ ditione. Nã hominis voluntatem flexibilem esse optimè sciuit, qui licet pecuniâ captus aliquam seruitutis intercapedinem concederet, verisimile tamen fore, tyrannum, ingenium suum ad omnè dolum & falsitatem versantem, fidem labefacturum; ideoque fatius esse iudicauit, discessionis celeritate libertati suæ cõsulere, quàm itineris tarditate callidi ac versuti hominis religionem experiri. Atque hæc opinio libertum non fefellit. Commodum enim biduo adfuit, cum Dynasta, propter serui sui abitum, magnum animo ceperit dolorem: equo igitur aduectus Patricium omni vi atque incitatione est persequutus. Verum operam homo fraudulentus & mendax perdidit. Nam Patricius post manumissionem, cum minimi dilatione temporis ex asperrimis barbaræ crudelitatis periculis pru-

Anno reperto seipsum à seruitute redimit.

Patricium fraudulentus herus persequitur sed frustra.

dens & prouidus euolauit. Quin etiã pecuniam, quam à seruo accepit, non vsque ad eò huic auaro vsui fuisse, nonnulli veterum rerum pronuntiatores literis mandarunt, quia pactionem, quam repromisit, rescindere nimis iniquè voluit.

Percurrenti mihi hoc in loco, & perquam diligenter seriem ordinemque euentorum contemplanti nonnulla occurrunt, quæ certè silentio nõ debèt præteriri. Primum, Deũ ex improborum flagitiis multũ emolumentum, admirabili suã prouidetiã, elicere: vt etiam in his ipsis rebus, quibus mali bonis obesse, omni cogitatione, cupiunt, bonis prodesse perinuiti soleant. Tum deinde, Numen feruis suis, etiam cum tempestas offertur formidolosissimi temporis, semper præsto esse; & quanquam eorum petitiones in opportunum tempus differt, tamen procrastinationis tarditatem auxilij certitudine adfluenter compesat. Et item illud considerandũ est, Deum istam temporis diurnitatem, quã Patricius feruitute premebatur, ad multorum comodum salutariter inclinasse. Nã si primo mense, quo captiuus in Hiberniam venerat, libertatem recuperasset, tantas, opinor, vigilias & curas in Hibernorum salute ac incolumitate non

Mali dum bonis obesse student, prodesse solent.

Profuit multis Patricij captiuitas.

non defixisset. Patricius itaque (vt institutũ ordinem prosequamur) in maritimo opidulo, Beri, nominato, tota paschali celebritate commoratus, tempus non inaniter consumpsit. Egit enim cum hospite, qui iam tum infideliserat, de Christianã fide; quem non per-pugnacè in disputando habuit, quoties cum discipulo sermones doctor contulit. Nã qui incrementum dat Deus, aditum cælesti gratiæ in auditoris mète patefecit. Quare ex tenebricoso perfidiæ gurgustio emergens, in Christianorum numero non ita multò post per salutarem vnam fuit repositus. Huic filius natus erat, Bionnus dictus, egregiã dignitate præcellens puerulus. Is, simulac Patriciũ conspexit, in eius collũ inuasit, multasque horas in eo suauando consumpsit. Parentibus, qui pueri morositatem probè nouerant, hæc inusitata beneuolentia mirãda accidit, quòd primo ad spectũ in noui diuersoris familiaritatem intrasset, eamque gratiam non inuitanti concessisset, quam aliis inuitatibus hactenus denegarat. Nam si eum Patricius oculis, auribus, complexu non teneret, plangore & lamentatione complebat domum. Patricius pueri gratiam magis ac magis colligere. Ille verò Patricium germanissimum suũ parentem,

Patricius hospiti ad Christi fidem conuertit. 1. Cor. 3, 7.

Eius amore hospiti u filius suus ardet.

tem, Hiberniæ regē, magni Dei præconem, dæmonum exagitorē, honorificentissimis verbis nominare. Atque hæc eclogia adstantium risum maximè mouerunt: Verum puer illa omnia eius instinctu cōcitarus fudit, qui ex ore infantium & lætentium laudē suam perficere nouit. Dū hæc in diuersorio aguntur, aura transmissioni in Britaniā non inopportuna adflare incipit, atq. hoc ipso tempore oneraria nauis in portus orę vectores expectat. Quod ubi Patricius intellexit, moram atque impedimentum navigationi inferre noluit. Rhedam igitur conscendens, hospiti suo, cum totā familiā plurimis verbis plurimam salutem dixit: Quē ubi Bionnus discedentem aduertit, patrem, patrē semel atque iterum contenta voce inclamat: me tibi, inquit, focium adscribas, à tuo latere non discedam, domi hęc non sordescam. Hęc naturalis pater, interdū orare, quandoq. etiam minaciter terrere. At puer nec blanditiis alluci, nec minis compelli potuit, vt à Patricij fodalitate se disūgeret. Vbi Christi seruus adeò virilem constantiam in puerili leuitate perspexit, admirans dixit: Verè cęlestis pater huius pueri nomen in æternæ vitæ palimpsesto inscripsit: ascendat ergo currum: eum mihi
filiū

Psalm. 8, 3.

*Patricius in
 ritaminiā
 uogare pa-
 lo*

*mus puer
 Benignus
 us, se comi-
 Patricio
 uogis.*

filiū adoptabo, & illius amorem, vt par est, amabo. Quamquam autem parens filiolum in deliciis singulariter habuit, suam tamen uoluntatem ad diuinam aggregauit, puerumq. in cistum coniectum Patricij tutelæ, egregiā animi alacritate, commendauit. Hic, paucis interpositis mensibus, aquis salutaribus expiatus Benignus nominabatur. Qui institutus educatione doctrinaq. Christianā, quam plurimis hominib⁹ (ubi etate processit) & vitæ puritate, & optimarū artium studiis non modò extremis, atque alienis locis, sed domi etiam saluti fuit. Cū igitur omnes vectores (redco ad rē) plenissimis uelis mare trāsissent, & certas siluestres ac incultas Britanniæ partes errantes peragrassent, pagani, quibus se comitē Patricius præbuerat, inediā, quā biduum tulerant, debilitati (quandoquidem in vastā solitudine nullū cibum, quo famem pellerēt, vel precio vel precario adipisci poterant) diuinitatem perfidis maledictis cœperant figere; atque Patricio nimis iracundē ac valde intemperanter vt probrum obiecerāt, illius Deum, quem hætenus tam magnificis uerbis in cælū extulit, fautoribus suis in asperis rebus auxilium non ferre. Nam, inquit, si talis fortè Deus existat, consequens est, vt
aut

*Benignus pra
 gressu tempo-
 ra uis sanctū
 euasit.*

*Pagani ob
 famem im-
 patientes.*

aut facultas voluntati, aut voluntas facultati desit. Hoc si dederis, est impius; illud si concesseris, est ridiculus. Quid enim magis impiū esse potest, quā seruis suis (in quorū numerum te adscribis) in tātis angustiis opitulari nolle? Aut quid magis ridiculū & enervatum est censendum, quā adferere, penes illum esse omnem omnium rerum potestatem, cui non est integrum, in asperis temporibus, ad leuamenti quidquam famulis suis, in extremum discrimen adductis, adhibere? Patricius sceleratissimis perfidorum vocibus irritatus respondit, hunc, quem ille colebat Deum, esse re vera Deum, hoc est talem, qui cæleste auxilium à suis famulis frustra implorari nunquam permittit: quorum vitæ (vt aliarum rerum omniū) non solum est defensor, sed etiam cōseruator. Eius esse proprium munus, dare salutē, liberare periculis, qui nisi plenus esset clementiæ, mansuetudinis, patientiæ, non dubium fore, quin terræ hiatus eos, inexpiabile scelus anhelantes, deuoraret, aut crispifulgans aliquod fulmen vitā illis repentinò eriperet: Deum tamen ita improborum sceleribus conuiuere, vt presentis nequitæ poenas in diem, numini notum, sceleratis incertum, seuerus vindex referuet. De
cuius

rum blas-
phemis Pa-
tricius occur-

cuius item potestate non esse dubitandum, cuius verbo totius machinæ fabrica fuit cōstituta; voluntatem etiam infinitis laudibus prosequendam, qui bonitate sua cuncta sustētat, qui adflictos excitat, fessos recreat, miserostutatur, postremò qui omnibus, eius fidem implorātibus, adiutricem manum perbenignè porrigit: contraq; illorum deos futiles ac ementitos esse, truncos etiam, quos fabricūm industria edolauit, omnes simili stupiditate imbutos, qui in exciso stipite aliquam salutis spem collocarent: ad extremum illos iniquos esse rerū æstimatores, qui hoc in eius Deo desiderabant, in quo ipsorum dij iustissimè reprehendi possunt. Nā si quid (inquit) habeant adiuuenti, fustuarium merentur, qui opitulari eis recusant, qui istos eosdem deos colere, precari, venerariq; consuecunt. Quod si minimè valeant, cum maximè velint, vobis in his difficultatibus auxiliari, quousque tandem aliquam speculę particulam in illis ponetis, de quorum viribus longo interuallo desperatis? Hic homines audacissimi, cum ipsorum causam hoc molesto ac difficili argumēto premi animaduertissent, capitibus demissis, obmutuerūt. Patricius verò, sensim incedens, illos anteire est passus,

Paganorum
dij ridiculi.

Deo pro impiis paganis,
vir sanctus
preces fundit.

passus, humiq; stratus prece & obsecratione supplici Numé exorauit, vt famam suá, perditorum famem depellendo, amplificaret: quorum (inquit) fateor scelera perpetuo digna sunt supplicio, presenti indigna subsidio. Verùm illis tua misericordia hanc gratiam concedat, quá eis tua iustitia meritissimo negare possit. Improborum dicta factis reflecte. Sic enim fortasse eueniet, vt eos tum infidelitatis pigeat, tú horribilis blasphemix pudeat. Hic cum religiosus flagitator non nihil spatij in acerrima meditatione posuisset, insolitam sibi celeritatem susceperat, atque antegressos viatores, subito gaudio cumulatus, erat persequutus. Dum iter simul ad quandam siluam conuertunt, ecce tibi grex porcorum, inter quos nulluserat gracilitate strigiosior, peregrinatoribus occurrit. Atque ad hoc pabulú plus addiramenti accedit. Nam conspiciunt in cauis, ac geniculatis arborum partibus apum examina, in quibus faui, siluestri melle farti, redundát. Pagani, cibi desiderio æstuantés, vi & impressione porcos mactant. Tãtùm autem abfuit, vt hoc beneficium, diuinitus in eos, sanctissimi adolescentis precibus, collatum, isti agnoscerent, vt totum illud idolis pessimâ mente acceptú ferrent:

Eius preces exaudiantur.

Pagani Dei benignitati nimis ingrati.

rent: quibus, religionis scilicet causâ, hostias immolabát. His rebus de more peractis, auidi epulones carne & melle sese ingurgitant. Verùm Patricius, licet sepius inuitatus, compransor sedere renuit: partim quòd totum illud dæmonibus litaretur; partim vt Domini nostri effatú certú & verú confirmaret, non in solo pane viuere hominé, sed in omni verbo, quod procedit de ore Dei. Per hos dies capitalis quædam hæresis, de Christi gratiâ difficillimè sentiens, multorum animos tabificâ peste infecit. Huius erroris antesignanus fuit Pelagius, diuinæ gratiæ acerrimus aduersarius. Docuit enim, humanú arbitrium, etiam cælesti gratia nudatú, sufficere ad æternam felicitatem comparandam. Quanquam verò D. Paulus omnes huius controuersix latebras intima disputatione fuit perscrutatus, ipsaq; prima bonorú cogitata diuinæ gratiæ adscribèda esse, pronútiatis solis luce clarioribus demóstrauit, tamé Pelagius ac eius adseclæ satius esse censuerút, Apostoli mentem ad priuatos sensus proiectâ audaciâ detorquere, quàm priuatos sensus ad illius mentem Christianâ humilitate adplicare. Verùm perfidis & profligatis hisce hominibus sese opposuit S. Augustinus, diuinæ gratiæ, cum

Matth. 4, 4.

Pelagiana hæresis circa annum Salutis 394.

*1. Cor. 4, 7.
2. Cor. 3, 5.
Ephes. 2, 8.*

In libro de
predest. Sanct.
De natura &
grat. De spi-
ritu & litera,
De gratia &
libero arbitr.
multisq. aliis
locis.
Vincet. Illiren.
Beda Hist.
Angl. lib. 1.
cap. 10, & 17.

Britanni Ca-
tholici Gallo-
rum Episcoporum
opem im-
plorant.

S. Germanus
& S. Lupus
in Britannia
p. navigant.
Beda lib. 1.
Angl. Hist.
cap. 17.
Pelagianos ad
disputandum
prouocant.

cum à D. Paulo discesseris, & venator sagacissimus, & propugnator acerrimus. Quorum errores cum ex multorum mentibus stirpitus euelleret, vera & palmaris sententia, Catholicorum consensu firmata, alteram illam sibilis explosam, in Ecclesiam principatum tenuit, & ad summam diuinæ gratiæ gloriæ floruit. Pelagij tamen fautores, quorum principes erant Cælestius, Iulianus de Campania, & Agricola, de humanis viribus, diuino auxilio orbatis, balbutientes, simplicium mentes falsis opinionibus imbuere toto animo & omni studio laborarunt. Catholici verò Britannici hoc malum domi longius serpere intelligentes, literas ad finitimos Galliarum Episcopos dant, à quibus enixè contendunt, nobiles ac in argumentando exercitatos Theologos in Britanniam adlegare, qui contra id, quod Pelagiani adferunt, accuratè & exquisitè disputent, ne quid Catholica fides detrimenti, diuturno silentio, capiat. Galli fratribus Catholicis recta & honesta petentibus, minimè defunt: Siquidem S. Germanum, Episcopum Antiodorensem, & S. Lupum, Trecastræ Episcopum (par Theologorum literatissimum) in Britanniam quam primum mittunt. Hic Catholicæ fidei propugnatores concertato-
rium

rium bellum hæreticis indicere. Pelagiani verò certamen adpetere, re ipsa disputationem omnem diffugere, non insolitam hæreticis timiditate. Etsi enim, dum soli sublatè amplectique declamarent, insipientium oculis, verborum præstigiis, tenebras offundebant (siquidem est perfacile non aduersantem superare: nihilque existit ita improbabile, quod non nugatoria sophistæ loquacitate fiat verisimile) tamen cum in aciem dimicationemque veniendum esset, ubi aliud videretur orationis pigmentis aduersario repugnare, aliud rationis momētis aduersarium expugnare, volebant quasi pugnando tergiuersari. Catholici, acri & præfenti animo præditi, iustare, urgere, tubarum veluti sono hostes certamè procrastinantes ad pugnam prouocare. Pelagiani ad arma compulsi tandem aliquando magna cum difficultate (nā nihil inuito facile existimo) milites in propatulum locum congregant. Germanus & Lupus certamen cum illis instituunt; argumenta neruose vibrant; acriter concludunt; hostes diuerticula quærentes in Solem reuocant; debilitatè & abiectionem animorum omnibus significantius manifestant; fucos, quibus hætenus idiotis imponebant, denudant; quidquid plaufi-
bile

Hæretici dum
se i declamant,
imperiis ple-
becule fortes
videntur: dum
disputant cum
doctis, indoctis
inueniuntur.

*Pelagiani sac-
cambunt Ca-
tholicis.
Contutiu non
argumentis
Catholicos in-
vadunt.*

bile & populare hæretici proferunt, inaura-
tum, non aureum esse demonstrant. Pelagia-
ni itaq. hæsitacione tractuq; verborum tem-
pus consumunt; & quos argumentis verbe-
rare nequeunt, contumeliarum iaculis con-
fodere incipiunt. At verò Catholici eorum
conuitiis Christianâ patientiâ; ratiunculis, si
quas adferunt, exquisitâ doctrinâ occurrunt.
Hic vbi auditores (inter quos multi aderant,
qui sese in Pelagianas partes dabant) duces
& doctores suos metu ac diffidentia fractos
& debilitatos animaduertunt, in Catholico-
rum partem in singulos dies magis magisque
inclinant. A quo tempore diuinæ gratiæ pro-
pugnatio & propagatio bene gratiosa apud
illos permansit. Cum igitur Gallorum Pon-
tificum nomen in Britannia celebratum es-
set, Patricius noster omnibus quibus viis po-
tuit, se in S. Germani familiaritatē insinua-
uit. Verum difficile factu non fuit ad tam ad-
fabilem virū adspirare: qui sanctissimi auun-
culi leuissimum nepotem in familiaritatem
libentissimè recepit. Sed hoc in loco mihi
discordare scriptores videtur. Nonnulli enim
commemorant, Patricium isto ipso tempo-
re, se ad amicitiam Germani contulisse, &
vnde viginti annos cum sancto Pontifice stu-
diis

*Patricius
S. Germano
se adiungit.*

diis & exercitationibus coniunctum vixisse.
Aliis verò placet, D. Martinū, Patricij auun-
culum, sancto Germano, quasi doctore, hunc
suum nepotē tradidisse, in cuius sinu & cō-
plexu quadraginta annos vixit. At existimo
in hoc erratum, si ordines temporū ritè ex-
plicentur, quoniam S. Germanus triginta so-
lūm annos & 25. dies Pontificium honorem
obtinebat: Deinde etiam si verum sit, quod
à Platinâ memoriæ est proditum, S. Germa-
num auctoritate nutuq; Celestini primi,
Pontificis maximi, in Britanniam fuisse mis-
sum, siue primum, siue secundum aduētum
eius intelligamus (bis enim ad Britannos
S. Germanus nauigauit, primum cum Lupo,
postea cum Seuero Treuirorum Episcopo)
hæc familiaritatis diuturnitas minus credi-
bilis videtur. Quandoquidem Celestinus
primus octo solūm annos, cum quorundam
mensium & dierum adiectione, Ecclesiæ gu-
bernacula tenuit, qui hunc, quem in mani-
bus habemus, Patricium ad Hibernos lega-
uerat, anno Salutis 425. cū Celestinus bien-
nium in Pontificatu vixisset. Quod ex dili-
genti temporum notatione facillè adparet.
Quanquam autem est inter eos, qui memo-
riam antiquitatis colligunt, de numero an-
norum

*Vide eius vitam
in Suario tomo
4. die 5. Julij
lib. 2. cap. 35.
Et Bodano hist.
Angl. lib. 1.
cap. 17. & 21.
Plat. in vita
Celestini primo
num. 43.*

*Vide Suario
vbi supra li. 1.
cap. 19. & 20.
quæst. & li. 2.
cap. 1. & sequen-
tes.*

*Vide Onuphr. 8j
in Chron. Rom.
Pontif.*

*Anno Domini
425. Patricius
ad Hibernos à
Celest. primo
est missus.*

norū controuersia, consensu tamen vno cō-
centuque narrant, Patricium permultos an-
nos S. Germani familiarissimū fuisse. Quod
ipsum in magnā laude ponendū duco. Nam
si ille Romanus ex eo necessariò effici vo-
luit, Marcum filium, magnos in præceptio-
nibus decretisq; philosophiæ progressus ha-
buisse, quod annuo tantum spatio Athenis
Chrysippo operā dederit; quanto magis Pa-
tricius, non modò eximiiis artibus eruditus,
sed vsu etiam ac sanctitate admirabilis existi-
tisse putandus est, quem S. Germanus, præful-
spectatissimus, contubernij necessitudine se-
cum habuit multos annos coniunctissimum;
qui veræ philosophiæ nobilitate infinitos
Chryssippos superauit: cuius castissima do-
mus & Diocesis omnium virtutum exem-
plis Atticorum scholis plurimum præstite-
runt. Magni quidem intèrest, cum perfectis
hominibus planeque piis ætatem contere-
re, quorum exemplo adsuefacti qui erunt, ne-
cupientes quidem vix poterunt non bene
viuere. Certè D. Paulus cum Iudæorū ani-
mos, maleuolentiā in illum suffusos, mitiga-
re conaretur; quò maiorem doctrinæ suæ fi-
dem faceret, secus pedes Gamaliel se erudi-
tum iuxta veritatem paternæ legis, palā pro-
fitebatur.

*Multum in-
terest cum bo-
nū viuere.*

Act. 22, 3.

fitēbatur. Nam probè nouit vas electionis il-
lud apud Iudæos multum ponderis habuif-
se, modò similitatem deposuissent, & inte-
gram causam, ab aduersariis suis variis con-
tumeliis extractam, æquabili rationis staterā
ponderassent. Sed iam vt ad id, vnde digressi
sumus, reuertamur, Patricius, qui iam tum
Magonius vocabatur, sanctissimi Pontificis
familiaritatem ad multorum commodum
progressu temporis conferebat. Nam se to-
tum in literas interiores abdedit, & animum
à mundi illecebris, vt antea semper, ad pieta-
tis studium, inexhaustā aueritate, transtulit.
Omnes interim cogitationes ac labores in
primis ad Hibernorum salutem secundum
suam direxit. Vix aliquod tempus illi vaca-
bat, in quo Hibernorū miseriam ei ante ocu-
los non obuersabantur. Neque solūm vigi-
lans ad hanc curā meditari solebat, sed som-
nians etiam videbatur literas per statorē ab
Hibernis accipere, in quibus eum iterum at-
que iterum rogabant, iter ad eos celerrimè
arripere, gregemq; illius clientelæ commis-
sum, præceptis institutisque Christianæ fidei
imbuere. Atque eodem temporis articulo
videbatur sibi videre infantes Hibernorum
pueros partim quāsi in matris aluis mobi-

*Patricius om-
ni sedulitate li-
teris operā dat.*

*In Hibernorum
salutem omni-
cura incumbit.*

*Illius industria
per somnia in-
uitatur.*

liter palpitantes, partim in cunis perquã flebiliter vagientes, qui querimonias agerēt, & hæc in illius aures verba infufurrarent: Quo usque tandē retardabis (Dei minister) in Hiberniam reditum? Quamdiu nos dæmonis immanitas illaqueatos tenebit? Quam ob causam libertatem nostram aded̄ olcitanter procrastinas? Nihilne te dæmonum diritas, nihil perditorū arumnæ, nihil interitus tantarum animarū, nihil cottidiana infantium expectatio, nihil desiderium Hibernorum omnium, nihil horum lamenta ciulatusque excitabunt? Nos in damnatorum pistrinum impingi non intelligis? Impatibilē, quã premimur, tyrannidē non cernis? O pater, ô Pastor, da te nobis, fer opē, ad nos propepera? imò verò velocissimè aduola. Nos ex dæmonis faucibus, Dei tui gratiã fretus, eripe, vincula, quibus distringimur, conuelle. Hoc quasi ploratu Patricius subitò expergefactus diu multumque tremantibus artubus in somnij meditatione hæsit. Neq; enim sine Numinis instinctu tale quid dormientis mentem occupasse, facillimè sibi persuasit. His igitur calcariibus currens incitatur, ac flagras eius studiū, perinde ac si flammæ oleum instilletur, ardentius accenditur. Romã contento

tento studio cursuq; pergit: Celestino Pontifici maximo pro Hibernorum salute se supplicem abiicit. Quam grata verò hæc petitio Celestino fuerit, ex his quæ sequuntur facile constabit. Nam paullo antè quàm Romam Patricius aduentasset, Pontifex maximus quorundam literis certior erat factus, multos in Britannia, aliisq; territoriis finitima vicinitate coniunctis, Pelagiana hæresi depruari, & veros ac germanos Christianos partim infidelium importunitate, partim hæreticorū procacitate magis ac magis exagitari. Ex quo nuntio multorum iudicio maiorem animo dolorē cepit. Nihil enim sanctus Antistes antiquius habuit, quàm Britanniam ac finitima loca ab infidelitatis & hæreseos tenebris ad Euangelij lucē adducere. Totum itaque negotium principibus Romanæ Ecclesiæ Præfulibus diligentius & accuratius cogitandū cōmisit. Interfuit huic cætui Palladius, Archidiaconus omni tū doctrinæ tum pietatis dignitate ornatissimus. Is itaque in Christi vineo operari non medioeri animi appetitione desiderans, se ipsum huic negotio, re consultā, offerebat. Celestinus homini de sancto proposito susceptoq; consilio mirificè gratulatur, cum Pontificē creat, ad Sco-

Romam contendit, ac Pontifici maximo se supplicem pro Hibernis præbet.

Palladius ad Hibernos præmittitur.

tos legatum mittit, magnaq; cæremoniarum
 sollennitate sacram scripturam ac varia reli-
 quiarum monumenta multis spectantibus
 peregrinanti adtribuit. Paladius verò simul
 ac in aquilonari Hiberniæ plaga (siquidè Hi-
 berna dicebatur id temporis Scotia, vt alibi
 notauimus) pedem ponit: barbari effrenatâ
 audaciâ contraueniunt, sanctumque Ponti-
 ficem ac reliquos Romanos, quos sibi socios
 & adiutores adiunxit, in maximum pericu-
 lum adducunt. Paladius, re visâ, cum sodali-
 bus, iusto metu perterritis, se in fugam dat,
 in finitimas Scotiæ Albanensis insulas iter
 confert, vbi Euangelium prædicando multo-
 rum animos à pristinâ perfidiæ cæcitate ad
 veritatis lumen traducit. Non diu in illis par-
 tibus erat commoratus, cum eius nomen ad
 Britânos Scotos, præsertim Christianos fame
 celebritate peruenisset, quocum per crebras
 literas egerant, ab istis raris & angustis locis
 recedere, & eos inuisere, apud quos cum ma-
 iore securitate, & non minore vtilitate suum
 munus præstare posset. Paladius ad illos vi-
 cissim literas dat, amoris ac caritatis plenas,
 in quibus se nõ nolle respondet, modò sum-
 mus Pontifex id ei negotij det, à cuius san-
 ctitate mandatam habuit, de certis finibus
 per-

*Hibernie. veru
 lib. 1. & in ap-
 pend. esp. 17.
 & 19.
 Hiberni Pala-
 dium ac socios
 in periculum
 adducunt.*

*In Scotiam
 Albanensem
 fugit.*

*Ad Britânos
 Scotos Paladius
 mittitur.*

*Nihil sine Pon-
 tificis maximi
 auctoritate fa-
 cit: qui Scotos
 vocatu ei in illis
 partibus euan-
 gelij audi au-
 thoritatem con-
 cedit.*

peragrandis, extra quos egredi, ac Euangelij
 sementem facere iniussu eiusdem Pontificis
 non fas esse rescribit. Scoti his literis perle-
 ctis, Pontifici maximo supplices sunt, quem
 satis exorabilem inueniunt, propterea quòd
 tunc temporis Patricius Romæ, vt supra di-
 xi, pro Hibernis intercessit; cui sanè diuina
 prouidentia integrum negotium reseruauit.
 Hunc igitur nostrum Celestinus pontificia
 dignitate ornat, honoris etiâ causâ Patriciũ
 appellat (ex quo tẽpore Magonius vocari est
 desitus) partim quòd præcis temporibus or-
 do Patriciorum magnâ in Romanâ Repub.
 dignitatem haberet, partim quòd Celesti-
 nus iam antè quasi quadam præfagitione di-
 uinaret, hunc nouum legatum multorum
 ciuium patrem fore, qui in Christo Iesu per
 Euangelium eos gigneret. Ad hoc nominis
 veriloquium respexit ille, quisquis fuit, ve-
 tulus scriptor:

*Sonat Patricius iam pater ciuium,
 Multorum ciuium & pater plebium,
 Habitus Hiberniensium & Glastencium
 Sortitus meritò tale vocabulum.*

Patricius itaque omnibus rebus, quæ susce-
 pro ac recepto huic negotio necessariæ es-
 sent, adfluenter instructus, iter ad Hiberniam
 C 5 habuit,

*Patricius in
 Hiberniam à
 Celestino mit-
 titur.*

*Cur Patricius
 dicitur.*

1. Cor. 4. 15.

In Hiberniam
navigat anno
425, vel ut
alii placet 430.

habuit, ad quã mare traiectus est, anno Salu-
tis humanæ 425. De cuius aduentu cum ad
incolas adlatum esset, magnus ex omni par-
te ad illum cõcursus fiebat. Etsi enim reperti
sunt nonnulli sicarij, in quorum animis hu-
mani generis hostis tyrannicũ principatum
occupavit, qui Præfulem ab Hibernicis fini-
bus arcere sunt conati, tamẽ maior plebeculę
pars, ad eum alacris & læta confluit, quem
non tanquam inquilinũ repellere, sed vt do-
mesticum ac familiarẽ certatim suauari cõ-
perunt. Inerant in Patricio permulta inuita-
menta, quibus Hibernorum benevolentiam
facillimẽ colligebat. Egregia fuit oris digni-
tas, verborum comitas mira, summa absque
morositate grauitas, quæ sermonis suauitate,
tanquam mellito fuceo, perspersa, non tã ti-
meri ab intuentibus, quàm amari consuevit.
Ad hæc Hibernicẽ loquendo cuius Hiberno-
par erat: incolarum item venas iam inde ab
adolescenciã optimẽ tenebat. Nam quid il-
lorum voluntatem læderet, quid rursus con-
iunctionem conciliaret, longo imbutus vsu
cognitum ac exploratum habuit. Verũm ha-
mana erant ista. Princeps autem causa con-
ciliandi benevolentiam fuit Deus opt. max.
qui ex lapidibus suscitare filios Abraham po-
test,

Gene ab incolis
receptus.

Gen. 12, 9.

test, cuius singulari beneficio discipulorum
corda sunt ardentia, dum illis scripturã ape-
rite dignatur. Venit etiã in tanto populi con-
cursu Patricij salutandi ac visendi gratiã, Al-
bius Episcopus Hibernus; siue is exstiterit
Palladij discipulus, siue antea in aliis orbis
terrarum partibus nonnihil adtigerit doctri-
næ Christianæ, pro certo non habeo. Domi-
etiam credibile est eum doctũ fuisse nostræ
religionis præceptis. Nã quibusdam placet,
qui in antiquitate percipienda multum labo-
ris posuerunt, D. Iacobum cum occidentes
mundi plagas peragrasset, in Hiberniã etiam
navigasse, & nonnullos insulæ habitatores fi-
dei dotibus S. Apostoli prædicatione mune-
ratos fuisse: cũq; posteri maiorũ vestigiis infi-
stere nõ desisteret, aliquos, tradunt, etate Pa-
tricij repertos esse, qui impressam eiusdẽ do-
ctrinæ orbitã consecrabantur: qui tamen per
totam illam continuationẽ seriemq; anno-
rũ, inter infideles, vt perpauca margaritæ in-
ter multos ymbilicos sparsum delitescere so-
lebant. Verẽ an secus, in nullam partẽ dispu-
to. Ast quantã perfectione Christiani officij
Patricius suum negotium in Hiberniã trans-
egerit, deinceps videtur explicandum.

Luce 24, 32.

Vide legendam
nouam Angli-
in vita S. Pa-
tricij.

DE

DE VITA SANCTI

PATRICII, HIBERNIÆ

APOSTOLI,

LIBER SECVNDVS.

PATRICIUS igitur celeberrimâ populi gratulatione, vt antè scripsi, acceptus, stato quodam die cõcionem vidit maximam, suspensis atque occupatis animis expectantem, quid noui tandem nouus hospes tantæ talique coronæ nunciaret. Auditorum itaque expectationi pius præsul occurrens, huiuscemodi eis adhibuit orationem: Si quis intraret in aliquod ergastulum, intolerabili pædore foetidum, in quo magnam frequentiam & multitudinem hominum offenderet, quorum corpora constricta essent vinculis, quorû membrâ carnifices, omnem humanitatem abiciens, continuistormentis laniarent: credo ego, illius aduentum his miseris fore expectatissimum, qui eos viâ & ratione doceret, quomodo possent; si modò velent, à molesto & putido pædore ad odorum

Sancti Patricij
ad Hibernos
pncio.

rum suauitates, à tetrîs tenebris ad lumen Solis, à diuturnis vinculis ad nouam libertatem, à grauibûs pœnis ad desiderata solatia, sine vlla retractatione, peruenire: Hoc cum ita naturâ comparatum sit, vt certè est, non possum, non adduci in spem maximam, meum vobis aduentum pergratum fore, qui idem sanè nuncius sum, qui vobis captiuis optatum nuntium adfero, fontemque salutis aperio, qui vos è longâ seruitute in perpetuam libertatem, modò dicto audientes eritis, vindicabit. Quorûm, inquiet aliquis, ista? Captiui scilicet sumus, cum liberi viuamus? In carcerem coniecti, qui longè lateque vagamur? Iacemus in tenebris, qui cæleste illud iubar apricantes conspiciamus? Mira, Patrici nuntias, non modò à nostrâ intelligentiâ disiuncta, sed etiam à consuetudine communis sensus abhõrrentia. Bene narras. Atque hoc ipso is miser quàm maximè miserandus mihi videretur, qui non sentit, quantâ miseriâ implicatus viuat. Nam si quis esset in facinore manifesto deprehensus, iudicis sententiâ condemnatus, certusque dies constitueretur, quo pœnas legibus & iudicio daturus sit, nisi ante de-

fini-

„ finitum mortis tempus respiscat, atque ve
 „ ignoscatur, poenitente deprecatione postu-
 „ let: nonne illius casus vobis miserrimus vide-
 „ retur, si reus sibi persuaderet, se nunquam ad
 „ tale maleficium accessisse, extra omne peri-
 „ culum esse, qua inani confidentiâ elatus, ad-
 „ missum scelus agnoscere, iudicis misericor-
 „ diam concitare, impunitatemque scelerum
 „ suorum adsequi pro derelicto habet: ad eun-
 „ dem modum nos omnes, qui vitam cū ma-
 „ ximis miseriis permistâ viuimus, in hoc vno,
 „ tota mente omniq̄ animi impetu; ver-
 „ sari debemus, vt damna, quibus adficimur;
 „ seruitutem, qua vexamur; tyrannidem, qua
 „ opprimimur; intentis oculis intueamur; ne
 „ fortè, dum de securitate summa in periculis
 „ maximis, & de falsa felicitate in veris mise-
 „ riis inaniter gloriamur, de omni gradu ra-
 „ ptim deiecti, ad interitum ruamus subitum
 „ & sempiternum. Primum itaque in nostras
 „ calamitates considerationem intendamus,
 „ tum deinde quâ ratione his miseriis leuari
 „ possimus, magnâ cum curâ & diligentiâ per-
 „ scrutemur. Effector cæli & terræ molitorq̄;
 „ Deus in primâ vaiuersitatis structurâ homi-
 „ nem ad imaginem & similitudinem suam
 „ creauit. Atq̄. in hunc communem nostrum
 paren-

parentem congeffit Deus ornamenta, multi-
 tudine varia; bonitate diuina; stabilitate etiâ
 firma; modò ipse Numinis volûtati firmè &
 constanter paruisset. Eum etiam in Paradiso
 collocauit, id est, in nitidissimo viridissimoq̄
 campo, omni amœnitate perfuso. Cui volu-
 ptario loco nihil defuit, quod oblectaret, ni-
 hil adfuit, quod offenderet. Ceterum nō ita
 diu tantæ voluptatis vsuram habuit. Nam,
 tererrimus hostis humani generis, dæmon,
 de cælo cum suo superbo sodalitio, ob super-
 biam, præcipitatus, parentis nostri felicitati
 maximè inuidebat. Vidit enim post suâ rui-
 nam hominum genus in illius locum, diuinâ
 electione, cooptari. Quocirca in hoc vnum
 omnem conatum parabat, vt aditum nobis
 ad cælirû congressum vafre & malitiosè in-
 tercluderet. Cuius rei rationem hac astutiâ
 conatus est. Posuit Deus hominem in Para-
 disum voluptatis, vt operaretur & custodi-
 ret illum, præcepitque ei dicens: Ex omni li-
 gno Paradisi comede, de ligno autem scien-
 tiæ boni & mali ne comedas: in quocunque
 enim die comederis ex eo, morte morieris.
 Hanc legem viuendi Deus homini dedit,
 quam vt primus parens perrumperet, sempi-
 ternus noster hostis omni studio eniti nō tar-
 dauit.

» davit. In quo conatu victor euasit. Nam mu-
 » lierem veterator callidus ludificauit, mulier
 » maritum suum in fraudem induxit: quando-
 » quidem ambo fructum prohibitum come-
 » derunt. Atque in hoc primo parente omnes
 » peccauerunt: qui merito atque optimo iure
 » reus mortis à Deo, iusto iudice, pronūtiatus,
 » se ac posteros suos innatā illā dignitate spo-
 » liauit, nostrumque collū in horribilem dæ-
 » monis laqueum miserabiliter inseruit. Fuit
 » enim cum suā vxore ex Paradiso eiectus, pri-
 » mis illis ornamentis atque deliciis orbatuſ,
 » conscientia oppressus delicti sui, ex quo de-
 » licto, veluti ex impuro gurgite, omnia hu-
 » mana scelera profluxerunt. Nam ante hunc
 » lapsum Deus animæ partes ira ordinauit, vt
 » appetitus rationi, quasi suæ legitimæ domine,
 » moderandi & regendi sui potestatem tradide-
 » rit. Ast vbi homo à Numinis imperio defe-
 » cit, omnia fuerunt in contrariam partē ver-
 » sa. Nam appetitus, tanquā intractatus & no-
 » uus equus, immoderatā ferocitate, reiectis
 » habenis, exsultans, rationi morigerari diutius
 » noluit, imò verò in omni actione in eā domi-
 » nari furibunda bellatrix voluit. Iure id qui-
 » dem. Nam indignus est, cui inferiora parēat,
 » qui superiori Deo obsequi recusat. Nec verò
 hoc

hoc tantum interno bello ardebat homo,
 sed extrinsecus etiam rerum omnium con-
 fusio & perturbatio erat. Nam ipsæ bestia,
 cicures creatæ, in quibus ante peccatum na-
 turalem habuit auctoritatē homo, post pec-
 catum immansuetæ effectæ eundem indi-
 gnari cœperunt. Imò verò quocunque illius
 oculi inciderunt, pericula sibi vndique pro-
 poni satis perspicuè intellexit. Mare vidit, at-
 tantem fluctibus obruere potuit. Mōtes iti-
 dem conspexit, qui mole suā præcipitantem
 obtererent, campos cōculcauit, qui inexpectato
 & repentino hiatu ambulantes absor-
 berent: aërem oculis creuit, qui tabificā pe-
 ste spirantem inficeret, & variis morborum
 cruciamētis nauseantem affligeret, ignem
 adspexit, qui mortale ac patibile illud sup-
 corpusculum aut flammis amburere, aut fu-
 mo posset suffocare: In solis radios aciem in-
 tendit, cuius accessu calore cremari, contraque
 discessu frigore congelari poterat. Quoties
 sementē faceret, toties in messe pro frumen-
 tis spinas, pro frugibus vepres, aliasque herbas,
 inimicissimas frugibus colligebat. Post fa-
 mentorum immissionem furculi vel pruina
 repressi pubescere non potuerunt, vel sicuti ex-
 ulti exaruerunt. Atque ita aduersante & re-
 D pugnante

» pugnante cæli fatu terræque conceptu, exi-
 » mios labores exiguus fructus compensauit.
 » Quid de ipsis hominibus dicam, quorū vnus
 » alferi arma, vim, necē intentabat? Quot bella
 » suscepta? Quantæ pugne pugnatae? Quæ vul-
 » nera afflicta? Quot clades adlatæ? Quanta
 » multitudo interfecta? Quot homicidia per-
 » petrata? Atq. ad hunc modū dæmon in vni-
 » uerso terrarum orbe, tanquam in suo regno,
 » tyrannidem furenter exercens, nullū genus
 » crudelitatis præterit, sed vsq. eò hominum
 » mentes excæcauit, vt relicto veri Numinis,
 » cultu, nouis sibi deos fingerent, in quorum
 » clientelam, quoties in aliquam difficultatem
 » incutiebant, se cōferrent. Hic Soli litare vo-
 » luit; iste Lunæ superstitiosa sacrificacione, se
 » addixit; alius dei sui architectus idolo picto
 » vel ficto diuinitatis honorē, cæco animi im-
 » peru, tribuit. Singulis omnium quodcunque
 » numen placebat, eligendi potestas fuit. Nam
 » flocci facit Dæmon qualem quisq. Deū co-
 » lat, dummodo verū Deum respuat. Etenim,
 » quamdiu homines ex tam crassa inscientiā,
 » laborant, non possunt non sine oculis, non
 » sine mente viuere, deprauatos motus in ani-
 » mis suis impressos & iniustos habere, atq. om-
 » ni miseriā ad extremum profligari. Ad extre-
 » mum

mūm dico, quod sanè Extremum vobis,
 in ignoratione harum rerum versantibus, est
 prorsus incognitum. Nam si vt præsentis vi-
 tæ, ita nostrarum ærumnarum finis aliquis
 reperiri posset, nostræ miseriæ nō essent mi-
 seriæ nōminandæ. Siquidē illud non est mi-
 serū, in quo reperitur aliquod extremū. Ve-
 rum aliū, præter præsentē, mundus existit, in
 quo Deus in impios & consceleratos pœnas
 constituit, generē, absque controuersia, hor-
 ribiles, varietate infinitas, acerbitate grauif-
 simas, perpeffū intolerandas, perennitate in-
 terminatas, quarum sola recordacione metu
 exhorrescens exalbescō, atque omnibus ar-
 tubus contremisco. In hanc carnificinā, om-
 nibus ærumnis & miseriis cumulata, isti ho-
 mines post mortem compelluntur, qui hoc in
 mundo sceleribus sese adstringunt, atq. dæ-
 monis tyrannidi mancipati viuūt. Atque ad
 istum ipsum carcerem primus noster parens,
 à Deo mandato in Paradiso discedens, se ac
 suos pōsteros perditē amandauit. De huma-
 nis miseriis per pauca exposui, de earundem
 remedio nonnulla audietis. Cū in his mi-
 seris temporibus ac perditis moribus, quibus
 dæmon nos a profugio & portu æternæ bea-
 titudinis exclusit, nostra salus extra modum
 affli-

» adflicta fuisset : Deus opt. max. miseratione
 » permotus, humanum genus, omnium scele-
 » rum colluione turpificatum, diurnâ hac
 » calamitate leuare statuerat. Quamobrem fi-
 » lium suum in mundum misit, qui naturæ
 » nostræ particeps effectus, omnisq; peccati la-
 » beculæ expers, acerbitem à nobis omnibus
 » suo pretioso sanguine redemit. Infinitæ cle-
 » mentia euentissimum signû. Quid etiam
 » nobis aut dignitate maius, aut bonitate me-
 » lius accidere potuit, quàm tali tâtoq; pretio
 » ab interitu vindicari ? Quæ sanè mysteria vt
 » intelligenter à me dicantur, rogo, vt à vobis
 » attète audiatur. Dominus noster Iesus Chri-
 » stus, Dei filius, ex diuinissimâ virgine Mariâ,
 » natus fuit inter Iudeos Iudæus. In quos eum
 » innumerabilia beneficia contulisset, illius di-
 » uinâ liberalitate immoderatè & ingrâtè abu-
 » si sunt. Adtribuit enim cæcis visum; surdis
 » auditum; mutis linguam; claudis incessum;
 » ægrotis salutem; mortuis vitam; &c. quod ca-
 » put est, penitentibus veniam. Veruntamen
 » Iudæi tam iniustitæ inauditæque gratiæ ni-
 » mis ingrati, eum diris suppliciis maçtare stu-
 » dent, quæ omnibus officiis prosequi debent:
 » Christum itaq; cõprehensum ad Gaipham
 » principem sacerdotû, ducunt. Quicquid au-
 » tem

tem malitia architectari, fraus fingere, inui-
 dia machinari, vanitas potest excogitare; in
 nefario crimine, & fraude capitali, Christo,
 totius innocentia exemplo, impiè nefarieq;
 imponunt. Coniuratos itè testes perditos pro-
 ditores, infirmati conscientia fraudû suarum,
 subornant, quorum linguæ, mercede adstri-
 ctæ, ad calumniatorum nutum fictæ sunt &
 accomodatæ. Postea eum Pontio Pilato præ-
 sidi tradere, à quo iniquo iudice barbarè &
 iniquè tractatum, ad militum ludibrium po-
 situm, verberibus crudelissimè adfectû, ini-
 mici, furore incensî, in crucem tollere. Quo
 genere mortis nihil fuit cùm apud alias na-
 tiones, tum apud Iudæos, aut ad estimationè
 turpius, aut ad dolorè acerbius. Quantâ verò
 tormentorum vim præsidium salutis liberta-
 tisq; nostræ id temporis pertulerit, nemo ho-
 mo poterit animo complecti, multoq; minus
 verbis explicare. In quam te cunq; corporis
 particulam oculorû cõiectu dares, nihil non
 cruentum, nihil nõ ad viuum refecatam di-
 spiceres. Caput cerneres spinea corona redi-
 mitum; manus ingentibus clauis perforatas;
 pedes pari diritate cruci suffixos; cor militari
 lanceâ transfuerberatum; linguam siti torri-
 dam, cutem verberibus distortâ; varices pla-
 garum

» garū multitudine tumidos ac turgidos; ner-
 » uos ad summā crudelitatem intentos; venas
 » recentissimo cruore, instar stillicidij, redun-
 » dantes. O tertiam illam beatissimā, quæ dif-
 » fluentem hunc sanguinem absorbere potuit!
 » Iam verò quorsum ad internos dolorū acu-
 » leas orationem conuertam, quorum acerbi-
 » tatem humani pectoris angustia capere nul-
 » lo modo possunt, omnes omnium gentium lin-
 » guæ explicare nequeunt. Quis itaq. tam fe-
 » rus & ferreus esset, qui hoc lamentabile spe-
 » ctaculum, absq. infinitā vi lacrymarū & do-
 » lorū, oculis vsurparet? Quod vsq. eo immane
 » fuit, vt ipse Sol, ne Iudeorum scelus videret,
 » extraordinario contactus integumento, (ni-
 » hil enim ex omni seculorum memoria tale
 » fuit visum) se abdiderit, crassaque tenebræ,
 » meridiano tempore, terram opacauerint.
 » Vnde effectum est, vt Dominus noster, qui
 » in ortu suo stellam effecerit latantem, in suo
 » etiam interitu solem habuerit moerentem.
 » Nec verò superiora tantum illa mœsto fue-
 » runt & cūturbaro vultu, sed inferiora etiam
 » suum pariter dolorē susceperunt. Quantus
 » in cauernis mugitus? qualis in antris fremi-
 » tus? Quam horribiles terræ motus? Quanta
 » monumenta aperta? Quæ petra scissæ? vt
 etiam

etiam ipsa saxa, domini sui tormentis molli-
 ra, languescerent, ad cuius pœnas marmorea
 sceleratissimorum Iudeorum corda obdurue-
 runt. Quid multa? Nullus post homines na-
 tos & notos tantos vsquam cruciatus pertulit,
 vel perferre, pro communi conditione vitæ,
 prorsus vlllo modo potuit: & tamen humanæ
 incolumitatis restaurator, nostram salutē fi-
 tientes appetens; crudelissimis his exemplis
 interim voluit. Nam nisi ipse hæc tormenta
 subire voluisset, nullam ei vim inferre inimi-
 ci potuissent. Hoc enim mortis genere sub-
 uenire hominum saluti maximo cōsilio Chri-
 stus decreuit. Siquidem per lignum Dæmon
 victor de homine triūphauit; per lignū Dæ-
 mō victus homini succubuit. Primus homo,
 relinquens & abiiciens obedientiam, nos è
 paradiso exturbauit; secundus homo factus
 obediens vsq. ad mortem, mortem autē cru-
 cis; nobis in cælum non modò aditum, sed
 etiam introitū aperuit. Quid igitur ad hanc
 inanuetudinem addi potuit? Si amicus pro
 amico, aut æqualis pro æquali mortē oppe-
 teret, nã ille quidem nimis agrestis & inhu-
 manus esset, qui tanti beneficij memoriã ab-
 iiceret, quiq. singularem honorem tam sin-
 gulari amico, etiam mortuo, non tribueret.

» Qualem igitur gratiam Iesu Christo habere
 » poterimus, qui à nostrâ miserâ oculos suos
 » non deiecit, sed iustus pro iniquis, dominus
 » pro captiuis, filius pro exsulibus, domesticus
 » pro peregrinis, liber pro seruis, agnus pro lu-
 » pis, amicus pro hostibus, Deus pro hominibus,
 » ex argilla & luto fictis, vitam profudit? Quâ
 » plenissimâ hostiâ pro nobis satisfecit, & cele-
 » stem patrem nobis placavit. Atque adeo ter-
 » tiâ die à mortuis gloriôsè resurgens, immor-
 » talitatem est consecutus; sedensq; ad dexte-
 » ram patris, seruos suos, è dæmonis faucibus
 » ereptos, suauissimo suo aspectu in perpetuû
 » beat. Ad quam sedem vobis apertus est cur-
 » sus, modò veterem caliginem ab animis ve-
 » stris dispellere, fictis & commentitiis super-
 » stitionis fabulis renuntiare, atque in Christi
 » auctoritatem vos cõferre volueritis, qui acer-
 » rimam vim terribillæ belluæ debilitauit &
 » fregit, nosq; suo sanguine, maximis tormen-
 » tis seruitutis atque interitus liberauit.

Hęc oratio, benignè & diligèter audita, mul-
 » torû animos magnoperè percussit, quos an-
 » teactæ vitæ pudere & tædere cœpit; in quo-
 » rum mentibus nouum adhuc motum con-
 » citauit hoc, de quo iam scribere instituo: Dû
 » hanc orationem in concione Patricius habuit,
 » hastile

» hastile eius, in quod toto corpore incubuit, Miraculo do-
 » firmam con-
 » firmat.
 in pede cuiusdam principis, qui turbæ inter-
 » fuit, vel potius præfuit, inscius fixit: cumque
 in dicendo omni genere amplificationis ex-
 » arderet, baculi spiculo reguli pedem effode-
 » re. Existimauit vulneratus, præfulem, deditâ
 » operâ, illius pedem perforasse, vt vel ex hoc
 » stimulo coniecturam faceret, quàm acerri-
 » ma in cruce tormenta hominum liberator
 » pertulerit. Nam in eâ religionis nostræ par-
 » tem, magno orationis impetu, Antistes fere-
 » batur. Hac item mente Dynasta fuit, oportere
 » illos, quorum mentes ad Christianam re-
 » ligionem fingerentur, in aliqua corporis par-
 » te discrucari. Proinde vultu occultans sen-
 » tentiam, pedem de loco, ne tranuersum qui-
 » dem vnguem, dimouere voluit. Vt primùm
 » Põtifex errorem suum obstupefactus agno-
 » uit, Dynastæ virtutem admirans, quod fron-
 » tem faucius non contraxerit, se ei purgat, cõ-
 » firmans hoc per imprudentiâ contigisse. Sup-
 » pliciter itaq; Deum Præsul obsecrat, perfosso
 » medicamentum adhibere: cuius precibus su-
 » premus medicus locum non relinquens, pla-
 » gam, nulla cicatrice obducta, apprimè opti-
 » mè sanauit. Hoc miraculo ingens hominum
 » multitudo incitata, Christianæ doctrinæ ad-

*Patricij in suo
munere indu-
stria.*

ſensum præbuit. Non languebat interea Pa-
triciij industria, sed noctes & dies Euangelij
furculos ferere, solum, antea minimè suba-
ctum, salutariter arare. In quo labore mirum
est quantum profecit. Quamplurimi enim
in singulos dies, perfidiæ vepreculis extirpa-
tis, se ad bonam frugem receperunt. Dú hæc
in Hiberniâ geruntur, animarú prædator &
director Dæmon, pristinam suâ vim magis ac
magis infringi & debilitari Euâgelij promul-
gatione perpiciens, nonnullos è suis mini-
stris furis agitât, eosq; inuidiæ flamma in Pa-
tricium incendit. In hoc numero habiti
sunt magi, ac reliqui vani & futiles malefici,
sociatâ consensione dissociatæ superstitionis
constricti. Quod genus consceleratorú ubi
ubi viuít, præ reliquis mortalibus, de salutis
statu deiectum, in omnem iniquitatem de-
mersum viuít. Isti igitur curam & vigiliam
præstant, quibus modis Præsulis consilia pos-
sint frangere, atque Christianæ fidei fautores
ab huius doctrinæ studio deterrere. Teneri
enim eorum rem aliter non posse, vident.
Quamobrem certo quodam die præcipuos
insulæ proceres adeüt, multisque rationibus
confirmant; illorum in primis interesse, mo-
dò sibi salutem atq. vtilitaté Reip. proponât,
extru-

*Magi Sancto
se opposuerunt.*

*veri proceres
sioguntur.*

extrudere ex Hiberniâ in Britanniam Patri-
cium, novos motus cõuersionesq; veteris re-
ligionis quærenté. Quid enim, inquit, ma-
gis absõnum ac absurdum censerí debet, aut
à vestrà dignitate lógius abesse potest, quam
alienigenæ, fortunâ abiecto, vestras aures be-
nignè & attentè dare. Lumen, vt præ se fert,
adfert, & tamen nobis nocté offundit: liber-
tatem verbo promittit; at nos in seruitutem
reapse inducit: vmbra aliquas futuræ gloriæ
confectatur, cuius rei veritas minimè est cer-
ta, eiusdem adeptio maximè est dubia. Spe-
cra nobis horribilia proponit, quæ pueri in-
fantes in metu non ponerent, intelligentium
irrisione ludi debent. Res ab auis, proavis,
atauis vestris gestas ex literarum monumen-
tis repetite. Nónne illi suum cursum cù sin-
gulari virtutis exsuperantiâ transcurrerát, &
tamen ad eorú aures noua hæc philosophia
nunquam peruenerat? Quid de nostro ordi-
ne dicamus, qui in miseris communibus &
turbulentis temporibus vobis semper saluti
fuit. Quoties, consultis deorum immorta-
lium oraculis, impendentes Reip. casus longè
antè denuntiauimus? Iá verò dij, sententiam
rogati, conticescunt, & à nostris negotiis, ob
huius aduenæ præsentiam, oculos auertunt.

Quo-

» Quocirca cum nihil magis expetendum sit,
 » quam reconciliatum deorum studiū habere,
 » Patriciū deorum omnium hostem, pestemq;
 » populo molientem è nostrā insulā eiiciamus.
 » Ita enim & vos ornamenta dignitatis, resq;
 » publica præsidia stabilitatis conferuabit. His
 & huiusmodi nugatoriis ratiunculis optima-
 tium animos à Christianā religione magi con-
 nantur alienare. In quorum sententiā non-
 nulli discessionem faciunt. Coniurati vnū se
 in locum ad ædes cuiusdam Dynastæ cōgre-
 gant, vbi in conuiuio, opiparè parato, Præsuli
 aut exilium aut cædem minacibus verbis
 eructant. Patricius huius coniurationis cer-
 tior factus (neque enim fuit obscura) se in
 societatem epularis accubationis nō inuita-
 tus offert. Quo intrante, nulla fit cōuiuarum
 cōsurrectio: vnum excipio poëtā, in nostram
 religionem bene animatum. Verū Pontifex
 eorum vultum subire (prout est eius hu-
 militas) minimè recusat. Nam ad hūc finem
 venit, vt coniuratorum mentes sensusq; de-
 gustet, vt magorū furentes impetus, vanosq;
 conatus cohibeat; denique vt salutarem col-
 lectam conuiuia recumbentibus elargiatur.
 Accumbit itaq; non rogatus. Mira omnium
 taciturnitas, vultu se uero ac tristi declarata
 moro-

Connulli op-
 pates contra
 Patricium
 aspiciant.

morositas. Hic certus magus, tempus, vt ar-
 bitrabatur, peropportunū homicidio nactus,
 paululum secessit, vt Patricio venenum para-
 raret. Quo negotio ex animi sententiā con-
 fecto, Pontificem amicè compellare, perbe-
 nignè adloqui, venenatum poculum honoris
 & amoris ergò ei tradere. Præsul satis perspe-
 ctum habuit (siquidem intus fuit monitor,
 qui ei omnia suggestit) veneficum ei merces
 fallaces & fucosas obtrudere. Quare paterā
 plenā manu accepit. Prius verò quàm potū
 primoribus labris gustauit, vnā aut alteram
 guttam in terram proiecit, quibus stillis tota
 veneni vis inclusa in solum cecidit: quod re-
 liquum fuit, exhaust. Hic magus inflatus læ-
 titiā & insolentiā momentum de momento
 expectat, quo Præsul mortuus concidat. At
 verò vbi resaliter cecidit, ac putauit (nā Pa-
 tricius epoto poculo remāsit incolumis) ve-
 neficus omni acerbitate & rabie furete, atq;
 Antistitē his verbis adfari: Hui, vnde tu? cui
 (malum) deo te ministram præbes? Qualem
 religionem in nostram patriā inducis? Quo
 tandem prodigio transmarinam tuā doctri-
 nam illustrare poteris? Ad certamen te pro-
 uoco, etiam si non sim nescius, quàm iniqua
 duelli conditio sit, cū tam molli & enervato
 aduer-

Sancto veno-
 sum paratum.

nihil nocet.

Ad certamen
 a mago pro-
 uocatur.

aduersario luctari, quem quidē vincere gloriosum non esset, à quo vinci ignominiosum foret. Verum experiamur vires tuas. Iam nunc, vt vidēs, ætas est. Niuem ne imperare potes? Ad hæc Patricius, Ego, inquit, in omni actione mentem meam ad Dei voluntatem conferre aueo. Magus existimans hoc ad victoriam esse satis, territoriū niue obduxit, postea campos densissimis tenebris, quasi connubia nox esset, obtēdit. Remoue, inquit Patricius, niuem, dispelle caliginem. Hic alter, Istud, inquit, mihi integrū non datur, hodierno vel crastino die, vsq. dum persimilis horæ punctum recurrat. Ad hæc Pontifex, cui ergo ars rura non admodum misera & miseranda videatur, quā hominibus, cum obesse velis, obesse vales, cum prodesse velis, prodesse nō vales. Hic cum Antistes paululū interquieuisset, Numinis auctoritate fretus niuem & tenebras subito abegerat. In quo miraculo maxima hominū frequentia adstans, & exitum contentionis expectas, exclamauit, multiq. infideles, idolis renuntiantes, sese in Christianæ religionis studiū, repudiatis malis suavoribus, tradiderunt. Alio item tempore furunculus aliquis caprū clepserat, & comederat. Pecuarius furtum eum Patricio comūteat.

Magum de-
uicis multas
que animas
teratur.

Furtum ma-
iaculo mani-
est.

Præ-

Præful concionem aduocat, furtū reddi iubet. Adfuit iam tum in confessu furunculus, qui Præfulis imperiū pro nihilo duxit: siquidem nihil minus quam de restitutione cogitauit. Hac fraude animo conceptā, cæleste Numen caprinum sonum ex furis vētre elicere. Adstātium oculi in hominem furacem conuersi. De quo perantiquus hymnus:

*Virtus ostenditur noui miraculi,
Hircus cognoscitur ventre latrunculi
Balatu, igitur mirantur populi
Virtutem Dei famuli.*

His & huiusmodi miraculis permagna ad Christianorum collegiū accessio fiebat. Patricius itaq. gregi suo, tanquā bonus Pastor, acri inspectione inuigilat, frequēti & assiduā admonitione Christianos nouitios ad omnē pietatē informat, infidelium errores conuincit, reclamantes magos peruellit, a grotorum grabatos concurtat, quorū mentes Euangelij pabulo nutrit, corpora, quando expedit, oratione sanat. Dum hūc vitæ cursum Patricius in Hiberniā tenet, adhuc non desunt aduersarij, qui illius doctrinæ effrenatā & præcipiti mente obtruntur. Alij etiam quasi in buio vacillantes, in quā se viam det, animis sollicitis & anxius anquirunt. Qui cum varras Pa-

In hymno ad
Matr. in of-
ficio S. Pa-
tricij.

Adhuc alij
sancto resis-
tunt.

tricij

Patricij conciones attentis animis exceperunt,
 certo quodam tempore ad hunc modum cum
 antistite sermonem instituerant: Multa tu qui-
 dem, bone vir, inuita in medium pro-
 fers, quibus aures nostras delinire videris; plu-
 rima etiam horribilia tormenta minaciter
 proponis, quibus nos à deorum cultu deter-
 rere conaris. Verum qui probari possit, hanc
 philosophiam, quam nobis inculcas, ad verita-
 tem accommodari. Quare, ut præcisa sit no-
 bis omnis in futurum dubitatio, pone ante
 oculos nostros ista, quæ pleno ore laudas, cæ-
 litum præmia; dispiciamus ea, in quibus cum
 tantâ corporis conquassatione exhorrescis,
 inferorum supplicia, tum, absque vllâ procras-
 tinatione, Deum tuum per debitam obser-
 uantiam venerabimur & colimus. Cum verò
 verba tantum audiamus, & hanc beatitatem,
 ad quam nos incitas, & illam miseriam, à qua
 nos reuocas, quibusdam inuolueris obtegere
 videris, fatius esse ducimus, in pristino nostro
 cultu permanere, quam præsentia mundi so-
 latia pro futuris incertisque oblectamentis, te-
 ctore & consuatore, repudiare. Hic Patri-
 cius, Fides, inquit, non est earum rerum, quæ
 sub aspectum cadunt: tum enim fides non
 esset fides. Ista ergo mysteria sunt à nostris
 ocu-

oculis disiuncta: quæ absentia animo contem-
 plari, præsentia non possumus intueri, quam-
 diu corporum compagibus inclusi hinc viuimus.
 Verum cum hoc responsum illorum aures non im-
 pletet, Antistes ad tempus ab illis discedere,
 Numen humiliter orare, uti eorum desiderio,
 pro sua diuina providentiâ, satisfaceret. Præ-
 fulis precibus non defuit Deus, cuius instinctu
 ad aquilonarem Hiberniæ plagam progressus,
 caueam in quodam recessu offendit, in quam
 qui intrabant terribilia spectra, solatiis quandoque
 interpuncta, videbantur sibi videre. Quod quidem
 Antrum (ut de loco non prorsus dissimili scribit
 D. Gregorius) Gregor. lib. 4. dialog. cap. 33.
 omnipotens Deus ad correptionem viuentium
 in hoc mundo voluit ostendi, ut mentes
 infidelium, qui inferni tormenta esse non cre-
 dunt, tormentorum loca videant, qui audita
 credere recusant. Ad hanc Cauernam, ætate
 Patricij, magna turba certatim confluit. Ab
 intrantibus multa mirabilia recitabantur, ex
 his nonnulla antiquitatis monumentis con-
 signata sunt. Hic locus à nostratibus Purgatorium
 S. Patricij nominatur. Verum qui nostram
 memoriâ in hunc sese locum compingunt,
 nullum sibi terrorem iniici sentiunt, nisi
 forte eos arctior somnus complectatur. Sed

Gregor. Ho-
mil. 29.

in primâ religionis cōsuetudinâ (quo tēpore miracula vt plurimum crebriora sunt) veri quidem simile mihi videtur, quàm plurima idola, truculēta & terribilia ad spectu, solita fuisse pœnitentibus ante oculos obuersari. Hæc Spelunca ab exterarum gentium peregrinis summâ iam olim religione frequentabatur.

Dionysius Carthusianus non pauca de quodam Egneo & Tondalo narrat, qui abdiderunt sese in hanc fossam. Iacobus itē Ianuensis, disciplinæ S. Dominici alumnus, scribit, virum nobilem, Nicolaū nominat, expiandi sceleris causâ, in hoc antro delituisse, vbi multa ei ad timorem, multa ad solatiū proponi visa sunt. Præterea familiaris meus Pater Michaël Tradosius, Hispanus, D. Frâncisci præceptis institutisque adstrictus, vir omni laude dignus, mihi narrauit, se lectitauisse librum satis ponderosum, nondū typis signatum, qui iter & peregrinationem cuiusdam Vicecomitis cōplectitur (is verò Perello appellabatur) ad Purgatoriū S. Patricij: in quo libro multa explicantur, quæ lectorē in magnam admirationem traducērent. Hic religiosus Peregrinator humatus est in conuentu D. Francisci Perpiniani, vbi & liber ipsius Vicecomitis manu scriptus in hodiernum vsque

Perpinianum est ciuitas in Rosilion. in Episcopatu Eleanfi.

vsq. diem cōseruatur. Verùm huius Latibuli origo nonnullam inter scriptores controuersiam parit. Ioānes Camertēs aliorū coniecturâ ducitur ad suspicadum, Claudianum poëtam ad hanc foueam hæc, quæ sequuntur, carmina aptasse:

Ioan. Camert.
in cap. 35.
Solim.
Claudian. li. 1.
in Reff.

*Est locus extremum pandit qua Gallia litus
Oceani prætentus aquis, quo fertur Ulysses,
Sanguine libato, populum mouisse silentium.
Illic umbrarum tenui stridore volantum
Flebilis auditur questus, simulachra coloni
Pallida, defunctasq. vident migrare figuras.*
Hoc si ad veritatem accedat, vt locum effedemus antè Patricium natum, non tamen ad celebrem religionis vsum antea fuit accommodatus. Ceterum alij nobis negotium faciunt, negantq; hunc nostrum Patricium huius monumenti vel auctorem, vel inuentorē fuisse. Quam opinionem duabus rationibus firmare conantur. Primum, propterea quòd Siluester Giraldus Cambrensis, diligentissimus inuestigator Hibernicæ antiquitatis, cū minutos quosq; ac angustos Hibernicæ angulose exquisitius depingat, huius tamen Antri ne mentionem vsquam facit. Et quanquam, inquirunt, si ratiocinationem ad acrem ac seueram topicorum normam diri-

An Patricius
Hibernia. Apostolus
stolus iuere
Purgatorij
huius inuētor.

Giraldus Cambrensis in topograph. Hibern.

gas, argumentum, cuius punctum negando conficitur, non necessario & Dialecticè concluditur, tamè cum Giraldus apud animum suum proposuerit, omnes notabiles Hiberniæ locos è tenebris in adspectum lucemque proferre, parum probabile videtur, tam insigne monumentum ab illo fuisse prætermisum, si id temporis aut cognitum, aut miraculis fuisset nobilitatum. Deinde verò pauci fossam hanc nostro Patricio adtribuunt, sed aliù Patricium Abbatem auctorem ponunt, qui religionis fundamenta, à primo Patricio iacta, perficere voluit. Hæc illi. Verùm si secundus Patricius hoc munus præstiterit, necesse est, vt Giraldus Cambrensem ætate antecedit. Siquidem Giraldi temporibus, qui floruit circiter annum Salutis 1180, fidei maturitas in Hiberniâ fruticari perseverauit, tametsi in deprauatos incolarum mores Cambrensis scriptor asperius inuehitur. Iam verò si illa negans conclusio primum Patricium videatur pungere, qui secundum non itidem confodiat, minimè perspicio. Verùm vt nihil in hac causâ cõtrouersie relinquatur, lectori confirmo, Purgatorium S. Patricij Giraldi Cambrensis ætate cognitum fuisse & peruulgatum. Atque istud ipsum Giraldi scripta non

Giraldus Cæbr. in topograph. Hiberniæ, dist. 2.

non modò significant, verumetiam declarant cuius verba libet adpingere: Est locus in partibus Ultoniæ continens insulam bipartitam, cuius pars altera probate religionis ecclesiam habens, spectabilis est & amœna angelorum visitatione, sanctorumque loci illius visibili frequentia incomparabiliter illustrata. Pars altera hispida nimis & horribilis, solis dæmoniis dicitur assignata: que & visibilibus cacodemonum turbis & pœpitis ferè semper manet exposita. Et paulò post. Hic, inquit, vt asserunt tormenta si quis semel ex iniunctâ pœnitentiâ sustinuerit, infernales amplius pœnas, nisi grauiora commiserit, non subibit. Hic autem locus Purgatorium Patricij ab incolis vocatur. De infernalibus namque reproborum pœnis, de verâ post mortem perpetuaque electorum vitâ vir sanctus cum gente incredulâ dum disputasset: vt tâta tam inuisitata, tam inopinabilis rerum nouitas rudibus infidelium animis, oculatâ fide certius imprimeretur, efficaciorationum instantiâ magnam & admirabilem vtriusque rei notitiam, duræque ceruicis populo perutilem meruit in terris obtinere. Giraldi hæc sunt verba: nihil addo de meo: in quibus & locum & auctore satis luculentè

An S. Patricius Abbas fuerit.

exprimit. Quod verò nonnulli de Abbate scribunt, in eo etiam offensum titubatūq; est. Quandoquidem idem Patricius, qui fuit Hiberniæ Apostolus, à quibusdam vetustis Scriptoribus Abbas nominatur: atq; ex hac opinione, non satis cognitâ, & peruagatâ, eos existimo in errore deferri; qui illud tormentarium Antium Patricio Abbati adscribunt. An verò hic, quæ in manibus habemus, Patricius, omnino Abbas fuerit, neq; adfirmare libet, neq; pernegare placet. Alienæ itaq; sententiæ recitator esse volo, reprehensor nolo. Habeo fumosum libellum, vetustate tritum & mutilatum; à quodam viro religioso, qui in cœnobio Glastonîæ ætatem contriuit, quantum conseruor, exaratum, in quo neruosiùs confirmare conatur, Patricium octo tantum annos in Hibernia fuisse commoratum: nimirum aduentasse illic anno Salutis 433. atq; è portu rectè se Glastonîam contulisse; à quo, inquit, religioso cœtu Abbas fuit electus: tantusq; honos in Glastonienfî (vt scribit) gymnasio habitus est religioso ante Patricium nemini. Alius item vetustatis indagator memoriæ prodit; se vidisse in Glastonienfî Bibliothecâ monumentum quoddam, in quo hæc verba continentur:

Auctor in legendâ nouâ Angl. in vitâ S. Patricij.

In

In nomine Domini nostri Iesu Christi ego Patricius, humilis seruunculus Dei, anno incarnationis eiusdem quadringentesimo trigesimo, in Hiberniâ à sanctissimo Papa Celestino legatus, Dei gratiâ Hibernicos ad fidem veritatis conuertit. Et cū eos in fide Catholica solidassem, tandem in Britannîam sum reuersus ad insulam Aualoniæ, & ibi duodecim fratres inueni, heremiticam vitam ductes: & cū inueni eos humiles ac quietos, elegi potius cum illis abiectus esse, quàm in regalibus curiis habitare. Sicq; licet inuitum in Pastorem me prætulert. Hæc & plura alia ibi. Decurtata etiâ ista chartula, quæ abs me modò est nominata, tres distinctos Patricios fuisse adfirmat. Ita enim scribit:

Sunt huius nominis, tene certissimè

Tres Sancti Prasules: primus Hiberniæ

Archiepiscopus: alter Auerniæ:

Quà natus fuerat ternus Hiberniæ.

Archiepiscopus primus Hiberniæ:

Is primus postea Abbas Glastonîæ,

Natus Britannîam præclaro genere:

Vt sua vita declarat optime.

Istud igitur Abbatis nomen, quod à nonnullis prisicis historicis nostro Patricio Armachano fuit impositum, aliquos in errorem induxit,

E 4

xit,

xit, vt Patricium Abbatē à Patricio, Hiberniæ Apostolo, distinxerint, Abbatemq̄. huius, de quo tractamus, Purgatorij auctorem posuerint. Quod secus est, vti satis est comprobatum. Huius verò peregrinationis tales iam olim ceremoniæ erant: atque adedò, nostris temporibus, consimiles perhibentur. Quando quispiam statutum habet, in istud antrum ingredi, ad Pontificē, qui in ea Diocesi religionem moderatur, in primis accedit, quocum propositum suum cōmunicat: Antistes multas adsuescit formidines opponere, quibus pœnitentem à suscepto negotio deterreat: vnum semel hominum contubernium in hunc specum intrasse, quorum vestigia nusquam pòst comparuerunt, de quibus perantiqua monumenta loquuntur: periculum esse, ne diuina Maiestas, omnium scelerum vltrix, ab illo similiter pœnas propter temeritatem & audaciam petat. Quē postquam accuratissimè Pōtifex monet, nec aliquis terroris recitatione flecti animaduertit, eum per literas, vel per statorē aliquem, cœnobij præfecto cōmendat, quod quidem prope ipsum expiationis locum à S. Patricio fuit edificatum. In quo monasterio homines sanctam quietem atque otium secuti, ad religio-

Ceremonia obseruata quando aliqui intrant in Purgatorio S. Patricij.

ligiosam D. Augustini normā vitā dirigunt. Præfectus itaque de peregrini consilio certior factus, eandem, quam Pontifex reformationem proposuit, nouo verborum fulmine exaggerat atque amplificat. Ast vbi pœnitentem nullo terrore variari perspicit, ei in mandatis dat, totos quindecim dies ieiunius viuere, modò corporis infirmitas tantam in ediam patiatur. Nam ei, qui stomacho crudior est, non plus temporis in ieiunâ ac exili hac ciborum mediocritate prorogatur, quàm quod commodo valetudinis fieri possit. Iam verò si adhuc etiam firmè & constanter in suo instituto perseueret, omnes monachi sollennibus supplicationibus pœnitentē ad Antri ianuam (quæ vt plurimum obturatur) perducūt: & postea quàm ingressus est, siue solus sit, siue plures simul intrent, fores ab his, qui foris sunt, occluduntur, & postridie eius diei circiter eandem horā per simili cæremoniarum sollennitate pœnitentes ad templum reducuntur. Si quando aliquid aduersi accidat, tota religiosa societas per integros quindecim dies seuera ieiunitate corpora extenuant. Atque hæc sunt præcipua capita, quæ in annalibus, fide dignis, de Purgatorio S. Patricij continentur. Ceterum

74 DE VITA S. PATRICII
 rum de numero annorum, quos natura S. Patricio ad viuendum dedit, nonnulla est inter Historicos controuersia. Vnus centū & duodecim, alius centum viginti, tertius centum triginta annos eum in vitā māsisse adfirmat. Certior opinio hæc est: In huius mundi lucē susceptus est Patricius anno ab auctore Salutis humanæ nato 361. In cælestem verò lucem migravit anno 458. Quibus ad calculos vocatis, cuius facile perspicuum est, eum ad summam senectutem vixisse. Verum à nonnullis positum est in dubitatione, quo in loco S. Patricius humatus iaceat. Iste Glastoniensis monachus, de quo paullò antè dixi, Chesterum quēdam pergrauiter reprehendit, qui S. Patricium in opido Dunensi cum Brigidā & Columbā sepultum confirmat. His enim telis in Chesterum incurrit:

- » De hoc Patricio, Columbā, Brigidā
- » Delirat plurimum Chester in Chronicā,
- » Scribens in Duno quòd horum corpora
- » Sunt uno tumulo.

Columbam
 ni non esse
 alium uis-
 ur sentire
 da is. 1. Hist.
 pgl. cap. 4. Ast in hac assertione non modò Chesterus non delirat, sed illius etiam reprehensor vehementer errat. Siquidem singularis Hibernorum annalium omnium cōsensus in Chesteri

steri sententiā existit, pro quā etiam faciunt isti versiculi perantiqui:

Hi tres in Duno tumulo tumultantur in uno

Brigida, Patricius, atque Columba pius.

Deinde verò horum corpora Duni inuenta sunt circiter annum Salutis 1176. cuius rei testis est Giraldus Cambrensis, qui fuit eiusdem etiam ætatis: de quo toto hæc ille exponit: Fuerant, inquit, contemporanei Patricio Sanct^{us} Columba, & S^a Brigida: & apud Vltoniam, in ciuitate Dunensi scilicet, ipsorum tria corpora sunt recondita. Vbi & hiis nostris tēporibus, anno scilicet, quo Comes Ioannes primo in Hiberniam venit: quasi in speluncā triplici, Patricio in medio iacente: aliis duobus hinc inde. Ioanne verò de Curci tunc ibi præsidente, & hoc procurante, tres nobiles thesauri diuinā reuelatione inuenti sunt & translati. Hæc ille. Diuinitus autem horum corpora patefacta & illustrata esse, Giraldus verò ac solidā ratione adductus, literis memoriæq; prodit. Etenim dum certo quodam tempore Dunensis Episcopus in templo pernoctat (is verò multum & affluè Numen obsecrauit, abditos hos thesauros è tenebris in lucem proferre, priusquam ipse ex præsentis vitæ vinculis euolaret) ecce tibi

Imbrans.
 Appendi-
 cap. 10.

Sepultus.

Givald. Cambrensis. in topograph. Hiberniæ. dist. 3.

1176.

Sepulcrum diuinitus patefit.

tibi de repente radius mirabiliter pellucens per templi repagula permeat, cuius fulgore tota ecclesia collustrata splendet. Locus verò, in quo sanctorum sepulchrum delitescit, maiore luminis accessu micat. Antistes gaudio exiliens fossam postero die effodit curat. Diuorum corpora summâ cum gratulatione & lætitiâ ex abditis terræ recessibus eruuntur. Incredibilis concursus ex omnibus locis patrum familiâs cum coniugibus ac liberis. Res multorum oculis testator ad summum Pontificem delata; qui legatum in Hiberniam misit: cuius auctoritate provinciæ Præsules vsi, sanctorum corpora in locum magis illustrem, celeberrimam populi gratulatione, detulerunt, & communicato ac decreto promulgarunt, horum translationem anniuersariâ sollemnitate in posterum fore celebrandam: nimirum quinto Idus Iunij: Hoc enim genus honoris eorum Corporibus tribuendum rectè & verè Præsules censuerunt, quorum Animæ angelorum sunt sedem & locum consecutæ. Antistes erat Patricius (ut reddam, quæ restant) in omni virtute excellens, quem diuina gratia (omnium benè factorum beneq; dictorum parens & moderatrix) multis extraordinariis muneribus ab incu-

incunabilis cumulatifsimè locupletauit. Cùm salutari aquâ ablueretur, fontè ex venis ac visceribus terræ emanasse, cæcumque lumen recepisse, nonnulli scriptores, religiosâ adseueratione, apud posteros testatum reliquerunt. Ad hæc, adolescentulus rogum ex glacie exstruxisse dicitur, quæ structoris precibus, perinde ac si materies esset ad exardescendum facilis, ignem concepit, atque aduersante & repugnante vsitato naturæ cursu, mirabili incendio conflagrauit. In ingenti quodâ immensoq; campo spaciari posset, qui singula miracula ab hoc ornatissimo Præsule edita, oratione percurreret, in quibus enumerandis, facillimè principium, difficillimè exitum narrator inueniret. A teneris vnguiculis vsq. ad vltimum spiritum, seipsum religionis ac pietatis studiis consecrauit: nunquam de spatio curriculoq; sanctitatis deflectens, quod ei diuinitus ab initio ætatis propositum fuit. Teneritate puer, moderatione sedati adolescentis mores expressit: annis iuuenis, iudicio senem se præbuit, per omnem vitæ suæ cursum virtute ætatem superans. Pastoralis munere perfunctus est mirâ sedulitate: quam etiam spiritualis structuræ perfectio illustrauit: cuius ædificij non modò

*Miracula editio
cuius Patricius
baptizatur.*

Eius mores.

modò fundamenta iecit, sed etiam inchoato operi fastigium imposuit. Cùm Româ in Hiberniam Pontifex concessit, si omnino aliquos, saltem perpaucos ibi fideles inuenit: moribundus nullos per insulam infideles reliquit: quâ in curâ & solitudine ita Deum propitium habuit, vt iure quidem dubitaretur, an vnâ ætate diuersi Pastores, aut diuersis ætatibus vnus Pastor tam frequentem gregem ad Domini caulam, Euâgelicis blandimentis, inuitare atque adlectare possit. In mundo peregrinus, cælestem patriâ in mente & cogitatione defixit. Vim, varietatemq; fortunæ in minimis posuit. Nemo in secundis rebus moderatior, nemo in aduersis patientior, in vario mundanarum rerum statu non varius. Seueritatem cum humanitate tam æquabili temperamento commiscebat, vt alteram in notandis animaduertendisq; vitiis, reuereri non nolles, alteram, cùm ad virtutem adhortaretur, non amplexari non posses. Vir tam castus, quàm qui castissimus: frequenti & affiduâ inediâ carnis ferocitatem cõpressit: tenuiculo apparatu, quoties naturæ comedendo satisfecit, satiatus. Atque in hoc genere abstinentiæ vsque eò singulariter excelluit, vt inter primos minimè

mè secundus fuerit, atque ad eò inter secundos longè primus extiterit. Mirâ beneficentiâ ac liberalitate in tenues & pauperes erat, quibus auxilio sæpe, consilio semper præsto fuit. Eum enim pupilli tutorem, posthumi parentem, viduæ patronum habuerunt. Orationibus, suprâ quàm credibile est, deditus vixit. Integros regij Vatis psalmos in dies singulos recitauit. Sacram literaturam perrarò è manibus, & quod ad rem maximè pertinet, è mente nunquam demisit, in eius familiaritatem se penitus immerfit. Aliquos etiam sacros libros (vt quibusdam placet) doctissimis commentariis explanauit. Crucem, vbi-
Crucis imaginem adorat.
 cunque locorum defigi vidit, debitâ religione colere consuevit: atque hac graui ratione consuetudinis solitus est vti, quoties iter ad aliquem locû fecit. Euênit, vt semel, nescio quò proficiscens, crucem transiret, neque ad eam, pristino suo more, inclinaret. Rogatus à comitibus, quid ei in mentem venerat, quòd ab eâ cruce mentem reuocasset, diuinitus cognouerat, prope illud signum, Capitonem paganum esse sepultum, quem indidem auelli & asportari iusserat. Quantum autem commendationis, ac potius admirationis apud homines, omni laude dignos, habue-

*Justus tom. 2.
Mart. 3. in vi-
s. VVinua.
ircanitiun.*

habuerit: vel hinc liquet, quòd D. Winwalochus, vir omni virtute præcellentissimus, Patricij visendi inexplibili desiderio flagrauit. Quin etiam ipse peculiarè Angelus, in cuius tutelâ à primis temporibus ætatis fuit, persæpe se Sancto adspectabilem præbuisse, eiusque perfamiliaris fuisse, nonnulli per veteres scriptores ad posteritatis memoriam commendarunt: quo monitore suggerente, Patricius crebrò vaticinari, eoque in munere nunquam hallucinari est cognitus: nam semper cum prædictis rerum euentus congruebant. Quanto autem in honore & amore spectatissimum hunc Præfulem S. Malachias habuit, testatur D. Bernardus: Perconctatus (loquitur de S. Malachia) aliquando, quonam in loco, si optio detur, extremum malit agere diem (de hoc siquidem fratres quærebant inter se, quem sibi quisque deligeret) cunctatur, & non respondet. Instantibus illis: Si hinc migro, inquit, nusquam libentius, quàm vnde vnâ cum nostro Apostolo resurgere possem. Hæc de duobus sanctis scriptor insignitè sanctus. Verùm hîc certis quibusdam septis coangustanda mea est oratio, ne profusâ quadam laxitate redundans, extra ripas effluere videatur.

*Bernar. in vita
S. Malachia.
Plabetur etiam
apud Suriuum,
tom. 6. No-
uemb. 5.*

tur. Quandoquidem in meritissimis S. Patricij laudibus celebrandis longum esset è multis paucas virtutes seligere, quiq; istud susceperet negotij, potius in vbertate modum, quàm in exilitate copiam aucupari deberet. Vnum hoc tacitus præterire nullo modo possum, non solùm incolas, sed ipsam etiam Hibernicam glebam tam salutari Patrono lætari debere: cuius beneficio perfectum est, vt nullius venenati animalis Hibernica terra vel procreatrix vel altrix esse possit. Ventus & posteritatis consensu firmata & consecrata in D. Patricio est hæc opinio, tametsi non desint, quibus videtur huius boni ipsam naturam esse principem. Solinus, qui S. Patricium ætate antecessit, eos in hanc potissimum sententiam ducit, apud quem hæc verba sunt: Illic anguis nullus, auis rara. Verùm in altero Solinus, certo scimus, est mendax, in altero qui sciamus an sit verax? Vbi, amabo, aues abundant, si in Hiberniâ non abundant? Vt igitur in aue rarâ Solinus re ipsâ erravit, ita, in angue nullo, errare potuit. Mirus sanè omnium consensus Hibernorum concentusq; in hoc reperitur, Patricij æuo singulas Hiberniæ particulas, imò truncos, baccas, ramos, arbuta, virgulta,

*Hiberniâ om-
nis venenat
animalis ex-
pertem esse,
merito D. Pa-
tricij, vt per-
uulgata fert
opinio.*

Solin. cap. 33.

gulta, culmos & herbas tabificis vermibus, extra modum redundasse: atque hæc incredibilis luxuries Antistitē induxit, vt insulam purgaret, & ab hac pestiferâ colluue liberaret. Quod quidem singulare beneficium meritis D. Patricij satis asseueranter adsignari poterit, quandoquidem libertatis nostræ restitutor istam ipsam virtutem ser-

Maro. 16. 17. uis suis pollicetur: Signa, inquit, eos qui

» crediderint hæc sequentur: In nomine meo

» dæmonia ericient, linguis loquentur nouis,

» SERPENTES TOLLENT, & si mortiferum

» quid biberint, non eis nocebit, super

» ægros manus imponent, & bene habebunt.

Exstitit iam olim in Hiberniâ baculum, au-

ro, quemadmodum scribit D. Bernardus, re-

ctum, & gemmis pretiosissimis adornatum,

Baculum Iesu. quem nominabant baculum Iesu: eò quod

ipse Dominus (vt fert opinio) eum suis ma-

nibus tenuerit, atque formauerit: quò qui-

dem baculo S. Patricium istud viperinum

virus ex Hiberniâ abegisse tradunt, de quo

insigni monumento, de quæ alio, non est dif-

ferentia, quid Giraldu Cambrensis, vetu-

stus historicus, scribat, minimè extra caus-

am erit, ante lectoris oculos collocare:

» Inter vniuersos Hiberniæ baculos, lignæq;

natu-

naturæ Sanctorum reliquias, virtuosus ille &

famosus, quem baculū Iesu vocant, non im-

merito primus & præcipuus esse videtur. Per

quem, vulgari opinione, S. Patricius veneno-

fos ab insula vermes eiecit. Cuius siquidem

tam incertus est ortus, quàm certissima vir-

tus. Nostris autē tēporibus, & nostrorū ope-

râ, nobilis hic thesaurus ab Armachia Du-

bliniū est translatus. Vidimus etiam in Wal-

liâ, nec non & vehementius admiramur, ba-

culum quendam cornu quoddam æneum,

quod S. Patricij fuisse dicebat, pro reliquiis in

collo gestantem. Dicebat etiam, ob reueren-

tiam Sancti illius, neminem ausum hoc sona-

re. Cùm igitur Hibernico more circumstan-

ti populo cornu porrigeret osculandum, sa-

cerdos quidam, Bernardus nomine, de ma-

nibus eius illud arripuit, & oris apponēs an-

gulo, aëremq; impellens, sonare cœpit, qui &

eadem horâ, multis adstantibus, ore quidem

aure tenus paraliticè retorto, duplici passione

percussus est. Cùm enim torrentis eloquij

prius exstitisset, & delatoris linguam detra-

ctor habuisset, sermonis cuiuslibet vsu sta-

tim amisit. Vnde & in hac parte sic læsus est,

vt semper hactenus linguæ fuerit impeditæ.

Præterea letargū patiens sic statim obliuioni

« Miraculū de
« cornu aeneo.

*Bernard. in vi-
ta S. Mala-
chia.*

*Giraldu Ca-
brenf. in to-
pographia
Hibern. di-
scut. 3.*

» cuncta tradiderat, vt vix etiam se nomen ha-
 » buisse meminisset. Enimuerò tam enormi-
 » ter in memoriâ Iesus fuerat, vt Psalmos, quos
 » antea cordetenus optimè nouerat, multis ab
 » inde diebus quasi de nouo recordantem vi-
 » deremus: & literas, etiam quarum notitiâ
 » copiosè satis habuerat, denuo mendicâtem,
 » tanquam elementarium senem, miraremur.
 » Cui tandem in Hiberniam ad S. Patricium,
 » excessus huius causâ, peregrè profecto, ple-
 » nior valetudo rediit, sed non plena. Hæc Gi-
 » raldus. Plurima, his similia, in medium pro-
 » ferri possunt, in quibus Patricij virtus insi-
 » gniter enituit. Vnū illud breuiter adtingam,
 » quod, inter alia sua heroica ornamēta, in po-
 » stremis numerandū non cenſeo: Si quis apud
 » animū suum proponeret, præſcorū tēporum
 » memoriâ replicare, atq. ex historiarū vetu-
 » state sanctorū Patrū anteaſtas vitas eruere,
 » in multos incideret ad dignā immortalitē
 » religione & memoriâ consecratos, quorum
 » omnia consilia ad Euangelij propagationem
 » vnicè spectabant. Horū sacrosanctâ diligen-
 » tiâ effectum est, vt omnes ferè nationes into-
 » lerandam Dæmonis tyrānidem à ceruicibus
 » auerterent, atq. mitissimo Christi iugo men-
 » tes suas humiliter subiicerēt. Apostolicæ in-
 » dustriæ

dustriæ curriculum in hoc saluberrimo institu-
 to præcipuè elaboratū esse, quē præterit? Illi
 enim Ecclesiæ principes, cælestis gratiæ buc-
 cinatores, diuinitus designati, vrbe & orbem
 Euagelicę tubę sono cōpleuerunt. Eundē do-
 cēdi cursū complures integerrimi Patres,
 Apostolorū ætati suppare, secūdiſsimè tenuerunt,
 qui varias mūdi plagas vnâ eadēq; Ca-
 tholicę fidei luce collustrarunt. Qui cum in-
 finitos Iesu Christo filios, magno consilio at-
 que optimâ mente, procreassent, reperti erāt
 in eisdem territoriis, qui, omissis rectissimis
 pietatis studiis, officium longis interuallis tē-
 porum interruperant, & mentes suas ab om-
 ni Christianâ religione inopes & desertas
 reddiderant. Adhæc, multi tyranni, crudelissi-
 mis consiliis incitati, atq. à Christianâ fide
 toto pectore auersi, milites suos, immanitate
 barbaros, multitudine innumerabiles, in
 eiusedē religionis consecratos hostiliter im-
 mittere, qui resistentes contrucidarent, alta-
 ria cōplanarent, reliqua sacra, sacrilegis ma-
 nibus atq. impiis, polluerent ac violarent, po-
 stremò in capite fortunisq; omniū, maximis
 aceruis corporum exstructis, intolerāter do-
 minarentur. Quæ quidē lupina ferocia tan-
 tam acerbitem Christiano gregi adtulit, vt

Psal. 118, 5.
Matth. 23, 29.
Marc. 16, 15.
Rom. 10, 18.

multas iam nunc nationes, tyrannide recifas, armis repressas peragrare liceat, in quibus vix aliqua veteris doctrinæ vestigia appareant. Aliarum item nationū habitatores, cęcā animę dominatricem Hęresim nequiter secuti, è sinu gremioq; Ecclesię, indulgētis matris, ingrati filij sese abstraxerunt, ac Christi tunicam, omni violento direptu, discindere per- tentarunt. Verumenimuerò labor, quę S. Patricius in Christi vineā, incredibili studio atq; virtute impendit, longè meliores exitus, Deo iuuante & conseruante, habuit. Siqui- dē, ex eo tempore, quo diuinus Antistes Hi- bernos ab infidelitate ad Christianā religio- nem traduxit, Catholica ibi fides, tam altis defixa radicibus, effloruit, vt per omnes si- mul in sulę partes, aut nunquam, aut non ita diu viriditatem amiserit: contraq; ipsi pas- sim domestici natiuiq; incolę, præter admo- dum paucos, ea constantiā & firmitate animi Catholicę Romanę Ecclesię, etiam in præ- senti religionis naufragio, adhęrescunt, vt portenti simile videatur, in vllū Hibernum incidere, qui sit aut nouę sectę procreator, aut notę sectę, ex voluntate, adprobator.

Joan. 19. 24.

Hibernorum
in fide Catho-
lica communis
constantia.

Surgeus pa-
anis tyran-
nikem in Hi-
bernia ceter-
is, sed non ita
su. Vide Hi-
bern. veris ap-
pend. cap. 22.

PRIVILEGII SVMMA.

REGIÆ Maiestatis auctoritate concessum est Richardo Stanihursto, nobili Hiberno, vt libros duos quos *De vita S. Patricij, Hibernie Apostoli, Nūc primum in lucem editos* conscripsit, Christophoro Plantino imprimendos tradat, eosdemq; , quibuscumque vo- luerit locis, distribuatur, quā Regiæ Ma- iestatis ditiones patent. Datum Bru- xellis xviij. Septembr. Anno 1587.

Pamele v.

Subsignat.

d' Enghien.

F I N I S.